

Anexa nr. II la Ordinul ministrului educației nr. 3702/21.04.2021

MINISTERUL EDUCAȚIEI

**Programa școlară
pentru disciplina**

ABILITĂȚI DE COMUNICARE ȘI LIMBAJ

**Învățământul special
Clasele a V-a – a X-a
Dizabilități intelectuale grave, severe sau asociate**

București, 2021

Notă de prezentare

Programa școlară pentru disciplina **Abilități de comunicare și limbaj** este elaborată conform anexei la Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. 3593/18.06.2014, referitor la aprobarea *Metodologiei privind elaborarea și aprobarea curriculumului școlar- planuri-cadru de învățământ și programe școlare*.

Disciplina **Abilități de comunicare și limbaj** este prevăzută în *Planul cadru pentru învățământul special primar și gimnazial, dizabilități intelectuale grave, severe și/sau asociate*, Anexa nr. 9 la O.M.E.N. nr. 3622/18.05.2018 privind aprobarea planurilor - cadru pentru învățământul special preșcolar, primar și gimnazial, în cadrul ariei curriculare *Limbă și comunicare*, cu un buget de timp de 4 - 5 ore/săptămână pentru fiecare clasă.

Prezenta programă școlară are la bază Legea Educației Naționale nr. 1/2011, care, în art. 2, alin (3) precizează: *Idealul educațional al școlii românești constă în dezvoltarea liberă, integrală și armonioasă a individualității umane, în formarea personalității autonome și în asumarea unui sistem de valori care sunt necesare pentru împlinirea și dezvoltarea personală, pentru dezvoltarea spiritului antreprenorial, pentru participarea cetățenească activă în societate, pentru incluziunea socială și pentru angajarea pe piața muncii*. De asemenea, art. 4, alin (a) și (b) din Legea Educației Naționale nr.1/2011 menționează: *Educația și formarea profesională a copiilor, a tinerilor și a adulților au ca finalitate principală formarea competențelor, înțelese ca ansamblu multifuncțional și transferabil de cunoștințe, deprinderi/abilități, necesare pentru:*

- a. *împlinirea și dezvoltarea personală, prin realizarea propriilor obiective în viață, conform intereselor și aspirațiilor fiecăruia și dorinței de a învăța pe tot parcursul vieții;*
- b. *integrarea socială și participarea cetățenească activă în societate.*

Programa disciplinei **Abilități de comunicare și limbaj** este centrată pe competențe și își propune să aducă în prim plan activitatea didactică orientată spre elev. Cadrele didactice au un rol determinant în implicarea activă și conștientă a elevului în procesul de învățare.

Structura programei școlare include următoarele elemente:

- Notă de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice
- Conținuturi
- Sugestii metodologice.

Competențele generale se definesc la nivelul disciplinei și se formează pe durata învățământului preuniversitar. Ele au un grad ridicat de generalitate și complexitate și au rolul de a orienta demersul didactic către achizițiile finale ale elevului.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare formale și non-formale.

Conținuturile învățării se constituie din totalitatea achizițiilor necesare elevului pentru dobândirea competențelor de bază. Acestea sunt grupate pe următoarele domenii:

- Comunicare nonverbală
- Comunicare verbală
- Formarea capacității de citire
- Comunicare scrisă

Sugestiile metodologice cuprind strategii didactice, proiectarea activității didactice, precum și elemente de evaluare continuă.

În formarea personalității copilului un rol determinant îl are comunicarea. Comunicarea umană reprezintă modul fundamental de interacțiune psihosocială a persoanelor, realizat prin intermediul simbolurilor și al semnificațiilor sociale generalizate ale realității, în vederea obținerii ori modificării unui comportament individual sau de grup.

Comunicarea este un concept complex ce include procesele de receptare a mesajului oral și scris, precum și cele de exprimare orală și scrisă.

Principalul canal de comunicare socială îl reprezintă limbajul, proces psihic superior, motor al dezvoltării gândirii și al formării comportamentelor umane. Comunicarea se poate realiza atât prin limbajul verbal, cât și prin cel non-verbal.

Între limbaj și afectivitate, motivație, gândire există influențe reciproce. La copiii cu dizabilități intelectuale, funcția semiotică este insuficient dezvoltată, ceea ce afectează atât nivelul de dezvoltare a limbajului, capacitatea de comunicare, cât și eficiența operațiilor gândirii, a procedeelelor mnezice.

Având în vedere trăsăturile de specificitate ale elevului cu dizabilitate intelectuală (vâscozitatea genetică, heterocronia dezvoltării, inerția patologică, reprezentări lacunare, plasticitatea scăzută a scoarței cerebrale) și faptul că dezvoltarea gândirii este potențată de comunicarea activă și conștientă, formarea competențelor de utilizare a limbajului verbal și non-verbal are o importanță deosebită. Cu cât un copil are o dizabilitate intelectuală mai accentuată, limbajul său verbal este mai slab dezvoltat, iar ponderea limbajului non-verbal este în creștere.

În acest context, pe fondul apariției frecvente a tulburărilor de limbaj la această categorie de elevi, se impune însușirea și utilizarea metodelor de comunicare augmentativă și alternativă de către aceștia. Scopul îl constituie maximizarea potențialului existent, dezvoltarea compensatorie și integrarea socio-profesională. Succesul recuperării elevului cu dizabilitati mintale depinde, în mare măsură, de socializarea prin comunicare non-verbală a acestora, în acest fel putându-se completa ceea ce ei nu pot exprima printr-un limbaj verbal bine dezvoltat.

Comunicarea augmentativă și alternativă cuprinde ansamblul metodelor și mijloacelor de comunicare menite să completeze/să substituie vorbirea (sau/și scrierea) atunci când acestea sunt afectate. Mai mult de atât, prin intermediul acesteia este facilitată dezvoltarea autonomiei personale, în vederea formării unui comportament independent.

Programa propusă oferă cadrului didactic oportunitatea de a adapta actul educațional la particularitățile psiho-individuale și de vârstă, la ritmul și preferințele copilului, alegând activitățile accesibile în funcție de potențialul acestuia.

Competențe generale

- 1. Receptarea și utilizarea adecvată de mesaje orale și/sau prin intermediul metodelor alternative și augmentative în diverse situații de comunicare**
- 2. Receptarea de mesaje scrise și/sau prin metode alternative și augmentative de comunicare în diverse situații de comunicare**
- 3. Elaborare de mesaje scrise și/sau prin metode alternative și augmentative de comunicare în diverse situații de comunicare**
- 4. Participarea activă la comunicare în contexte diferite**

CLASA A V-A

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Receptarea și utilizarea adecvată de mesaje orale și/sau prin intermediul metodelor alternative și augmentative în diverse situații de comunicare

Clasa a V-a
<p>1.1. Acordarea de semnificație sunetelor identificate, discriminate și localizate în mediul înconjurător, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de dezvoltare a auzului fonematic (diferențieri auditive: identificări și diferențieri de zgomote, onomatopee, sunete înregistrate sau provocate); - exerciții de asociere cuvânt-imagine; - exerciții-joc de aprobare-dezaprobară; - exerciții de indicare a valorii de adevăr a unei afirmații; - exerciții-joc de utilizare a pictogramelor pentru a formula răspunsuri la întrebări; - realizarea unor acțiuni ca urmare a receptării mesajelor.
<p>1.2. Descompunerea și recompunerea unei propoziții prin utilizarea metodei fonetice analitico-sintetice, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de decupare a propoziției în cuvinte; - exerciții de recompunere a propoziției din cuvintele decupate în forma inițială a sa; - exerciții de separarea cuvintelor ce conțin sunetul nou; - exerciții de despărțire în silabe cu identificarea sunetului nou; - exerciții de identificare și asociere fonem-grafem; - exerciții de formarea unor propoziții cu ajutorul imaginilor; - exerciții-joc de formularea unor răspunsuri la întrebări cu ajutorul propozițiilor; - exerciții de exprimare a nevoilor/dorințelor prin intermediul propozițiilor.
<p>1.3. Transmiterea de mesaje adecvate contextului situațional, prin integrarea elementelor de limbaj expresiv sau corporal în comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de descriere a obiectelor uzuale din clasă cu ajutorul profesorului și a metodelor de comunicare augmentative și alternative; - exerciții de descriere a colegului de clasă cu ajutorul profesorului și a metodelor de comunicare augmentativă și alternative; - exerciții de identificare și numirea unor trăsături ale ființelor din mediul apropiat; - exerciții de adoptare a unui limbaj expresiv sau corporal adecvat diferitelor situații de comunicare; - exerciții de mimă și pantomimă; - exerciții de identificare a corespondenței elementelor verbale cu cele non-verbale; - exerciții de imitare; - jocuri cu marionete, simulări, jocuri didactice; - dramatizări în care elevul să primească diferite roluri.
<p>1.4. Identificarea semnificației unui mesaj constituit din mai multe unități semantice care nu fac parte din experiența personală, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de dialog pe diverse teme; - vizionarea de povești cu selectarea personajelor principale, precizarea trăsăturilor fizice și morale ale acestora; - exerciții de identificare a unor persoane (numărul și rolul lor, vârsta, meseria etc.) în urma ascultării unor înregistrări audio; - exerciții de anticiparea unor evenimente pe baza vizionării unor înregistrări; - exerciții de deducere a semnificației unui cuvânt prin raportarea la mesajul ascultat;

Clasa a V-a
<ul style="list-style-type: none"> - exerciții de deducere a semnificației unui cuvânt prin raportarea la comunicarea nonverbală; - realizarea unor desene pentru a ilustra ceea ce a înțeles dintr-un mesaj recepționat; - exerciții de îndeplinire a unor instrucțiuni audiate (realizarea unui produs artistic prin operații simple, utilizând materiale din natură, învățarea regulilor unui joc nou, vizionarea unui videoclip ce explică secvențele de lucru).
<p>1.5. Formularea de mesaje constituite din mai multe unități semantice, în diverse situații de comunicare, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de îmbogățire a vocabularului semantic (folosirea aceluiași cuvânt în mai multe înțelesuri semantice); - exerciții de formulare a propozițiilor după suport imagistic/cu cuvinte date; - exprimare a unor solicitări/mulțumiri prin intermediul propozițiilor; - formularea unor întrebări în diverse situații de comunicare; - exerciții de transmitere a unor informații despre sine; - exerciții de povestirea unor întâmplări cunoscute, utilizând un suport imagistic; - exerciții de schimbarea finalului unui basm/povestiri; - exerciții de povestire și comentare a unor desene animate.

2. Receptarea de mesaje scrise și/sau prin metode alternative și augmentative de comunicare în diverse situații de comunicare

Clasa a V-a
<p>2.1. Formularea unei povestiri logice, structurate, pe baza unei succesiuni de imagini, folosind cuvinte proprii</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de citire după imagini; - exerciții de ordonare cronologică a imaginilor dintr-o povestire; - prezentarea logică și cronologică a unor pictograme care corespund momentelor unei întâmplări imaginare/trăite; - exerciții de formulare a unor răspunsuri la întrebări pe baza unei succesiuni de imagini dintr-o poveste; - exerciții de formulare a unor întrebări pe baza unei succesiuni de imagini, dintr-o poveste; - lucrul în perechi cu scopul de a lămuri aspect neînțelese; - adresarea de întrebări reciproce; - exerciții de exprimare a emoțiilor față de povestirea ascultată; - reformularea cu propriile cuvinte a unor mesaje recepționate pe diverse căi; - exerciții de schimbarea ordinii imaginilor în scopul schimbării sensului povestirii.
<p>2.2. Citirea cuvintelor și a propozițiilor simple/dezvoltate, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de recunoaștere a literelor mari și mici de tipar și de mână; - exerciții - joc de orientare spațio-vizuală în pagină; - exerciții de identificare a cuvintelor din propoziții; - exerciții de despărțire în silabe, cu marcarea ritmului; - exerciții de identificare a literelor din silabe; - exerciții de asociere a fonemelor cu grafemele corespunzătoare; - exerciții de citire prin metoda globală; - exerciții de citire în perechi; - exerciții de citire după imagini; - exerciții de completare a unor litere lipsă dintr-un cuvânt; - exerciții de completare a unor propoziții lacunare cu ajutorul imaginilor.

Clasa a V-a**2.3. Identificarea semnificației unui mesaj scris, transmis printr-un text simplu, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare**

- recunoașterea personajului dintr-o poveste;
- descrierea unui personaj/a unui peisaj prezentat în textul scris;
- dezlegarea unor ghicitori scrise;
- relatarea cu propriile cuvinte/cu ajutorul pictogramelor al ideilor principale dintr-un text citit;
- exerciții de formulare a răspunsului la întrebări pe baza textului scris;
- exerciții de formulare de întrebări pe baza textului citit;
- exerciții de aplicare a instrucțiunilor după citirea acestora;
- exerciții de preparare a unor rețete simple de bucătărie pe baza citirii unor indicații/pictograme;
- extragerea unor informații de detaliu dintr-un basm lecturat;
- exerciții de descriere a personajelor dintr-o poveste citită;
- descrierea ilustrațiilor ce însoțesc textul citit;
- exerciții de redare prin desen a unui mesaj scris;
- exerciții de identificare a stării emoționale a personajelor din poveste.

3. Elaborare de mesaje scrise și/sau prin metode alternative și augmentative de comunicare în diverse situații de comunicare**Clasa a V-a****3.1. Trasarea elementelor grafice și a conturului literelor**

- exerciții de coordonare oculo-motorie;
- exerciții de orientare în spațiul de scris;
- exerciții de modelare a literelor din plastilină, pastă de modelaj, hârtie/spumă/sârmă plușată;
- trasarea conturului literelor cu degetele în nisip/făină/spumă;
- exerciții de asocierea elementelor grafice cu obiecte concrete;
- scrierea elementelor grafice cu diferite culori;
- scrierea elementelor grafice de diferite dimensiuni;
- exerciții de explorare a elementelor grafice și a direcției de trasarea acestora;
- exerciții de trasare după contur;
- exerciții de unirea punctelor ce formează o literă.

3.2. Aplicarea în scris a normelor elementare de ortografie și punctuație

- exerciții de scriere cu majusculă la început de propoziție și a numelor proprii;
- exerciții de folosire a semnelor de punctuație;
- păstrarea spațiului adecvat între cuvinte;
- exerciții de utilizare adecvată a semnelor de punctuație în caz de enumerare, respectiv propoziție enunțiativă, exclamativă și interogativă;
- exerciții de scriere corectă a cuvintelor;
- exerciții de lucru în perechi de identificarea greșelilor de ortografie.

3.3. Scrierea de cuvinte și propoziții, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare

- exersarea poziției corecte pentru scris;
- exerciții-joc de folosire corectă a instrumentelor de scris;
- exerciții de dezvoltare a motricității fine;
- trasarea literelor după contur, prin unirea punctelor;
- trasarea conturului literelor cu degetul, cu creta, cu pensula, cu carioca;
- copierea de litere, silabe, cuvinte;
- exerciții de scriere după dictare;
- exerciții de compunere a unor propoziții utilizând pictograme pe baza receptării mesajului verbal;

Clasa a V-a
<ul style="list-style-type: none"> - exerciții de așezare în pagină a datei, titlurilor, alineatelor; - exerciții de scriere separată a cuvintelor; - exerciții de rezolvare a unor jocuri de tip cuvinte încrucișate; - completarea unor litere lipsă din cuvinte; - completarea unor propoziții lacunare.
<p>3.4. Redactarea unor texte simple, în diverse contexte de comunicare, folosind materiale diverse</p> <ul style="list-style-type: none"> - scrierea unor enunțuri scurte având suport vizual; - ordonarea cuvintelor care formează un enunț și scrierea acestuia; - scrierea unor cuvinte și propoziții cu ajutorul calculatorului sau tabletei; - scrierea cuvintelor obținute prin completarea sau combinarea unor silabe; - utilizarea corectă a semnelor de punctuație într-un text; - folosirea convențiilor limbajului scris (scrierea cu majusculă/alineat); - confecționarea unor felicitări cu diverse ocazii și scrierea mesajelor corespunzătoare; - formularea în scris a răspunsurilor la întrebări pe teme cunoscute; - compunerea unor texte scurte utilizând introducerea, cuprinsul și încheierea; - realizarea unui afiș pentru promovarea unei tombole/concurs/serbare; - elaborarea unor instrucțiuni pentru utilizarea unor obiecte uzuale din clasă; - proiect de grup: realizarea unei reviste/ cărți a clasei și expunerea acestora; - realizarea unei cărți multisenzoriale; - exerciții de redactare a unor mesaje uzuale utilizând tastatura calculatorului, tabletei, telefonului; - exerciții de redactare a unui bilet simplu în vederea oferirii de informații; - elaborarea unei liste de cumpărături; - redactarea unei compuneri descriptive; - redactarea unei scrisori tematice.

4. Participarea activă la comunicare în contexte diferite

Clasa a V-a
<p>4.1. Utilizarea adecvată, în contexte variate de comunicare, a formulelor de politețe și a regulilor de comunicare civilizată</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de asociere imagini-formule de politețe; - exerciții de realizare a corespondenței imagini-reguli de comunicare civilizată; - exersarea formulelor de adresare în diferite contexte, conform statutului interlocutorului; - exerciții de sesizare și corectare a unor comportamente necivilizate, neadecvate situației din secvențe video înregistrate; - exerciții de identificare a consecințelor unor comportamente civilizate/necivilizate; - jocuri de rol, dramatizări.
<p>4.2. Inițierea și susținere a unui dialog respectând regulile dialogului</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de utilizare a formulelor de politețe, de prezentare; - exerciții de oferire a unor informații despre identitatea proprie și despre identitatea membrilor familiei; - exerciții de oferire a unor informații despre forma și utilitatea unor obiecte; - exerciții de formulare de întrebări și răspunsuri; - exprimarea opiniei personale cu privire la subiectul dialogului; - exerciții de intonație; - folosirea unor reguli de comunicare eficientă: ascultarea interlocutorului fără a-l întrerupe, vorbirea pe rând; - ilustrarea prin desene a regulilor de comunicare în cadrul unui dialog; - jocuri de rol.

Clasa a V-a
<p>4.3. Participă activ la o discuție pe o temă dată, emițând păreri personale și solicitând informații și precizări</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de denumire a membrilor familiei, colegilor de clasă, profesorilor; - adaptarea tonului, intonației și ritmului vorbirii la contextul conversației; - exerciții de exprimare a propriilor nevoi și dorințe; - formularea unor întrebări pentru a afla informații de interes; - formularea unor răspunsuri adecvate temei conversației; - manifestarea atenției și interesului pentru tema avută în discuție; - respectarea punctelor de vedere ale celorlalți; - argumentarea propriilor păreri, utilizând formulări logice; - formularea de comentarii pe marginea discuției; - solicitarea de explicații suplimentare pe o temă dată; - exerciții de dialog în grup; - jocuri didactice și dramatizări.

Conținuturi

Domenii de conținut	Clasa a V-a
Comunicarea non-verbală	<ul style="list-style-type: none"> - Limbajul corporal și expresiile faciale - Procedee figurative: gest, mimică, pantomimă - Comunicare augmentativă și alternativă: desene, fotografii, cărți de comunicare cu pictograme, limbaj mimico-gestual, Makaton, Signalong, PECS, tehnologii asistive (dispozitive low și high-tech)
Comunicarea verbală	<ul style="list-style-type: none"> - Actul fono-articulator - Elemente prozodice - Elemente de identificare personală - Identitatea altor persoane cunoscute și a relațiilor dintre aceștia - Elaborarea de mesaje orale adecvate contextului - Descifrarea mesajului recepționat - Reacții verbale la întrebări - Utilizarea vocabularului tematic (familie, școală, profesii, anotimpuri, ființe, plante etc) - Cuvântul-element de comunicare - Propoziția simplă și dezvoltată - Coerența și logica exprimării în propoziție - Propoziția enunțiativă, exclamativă, interogativă - Vorbire reflectată și independentă - Dialogul: <ul style="list-style-type: none"> - inițierea sau încheierea unui schimb verbal; - identificarea unei persoane/a unui obiect; - formularea unor întrebări și răspunsuri; - formule de salut, de prezentare, de permisiune, de solicitare; - povestirea unor fapte și întâmplări după un suport vizual. - Reguli de comunicare civilizată - Lexicul: cuvinte cu același sens/înțeles opus, vocabular tematic

Domenii de conținut	Clasa a V-a
	<ul style="list-style-type: none"> - Povestirea după imagini - Povestirea după text audiat - Noțiuni de fonetică- sunetul și litera; vocalele și consoanele - Exerciții de comunicare expresivă
Citirea	<ul style="list-style-type: none"> - Cartea: copertă, pagină, text, ilustrații, orientare în pagină - Asociere fonem - literă mică și mare de mână și tipar - Cuvinte mono, bisilabice și propoziții simple/dezvoltate - Citirea cu/fără suport imagistic - Metoda globală - Metoda fonetico-analitico-sintetică
Scrierea	<ul style="list-style-type: none"> - Poziția corectă la scris - Instrumente de scris - Coordonare oculo-motorie și motricitate fină - Orientare în spațiul paginii - Asociere fonem-literă-grafem - Desenarea literelor de tipar - Literele mari și mici de mână - Scrierea corectă a cuvintelor - Îmbinarea cuvintelor în propoziții simple și dezvoltate - Scrierea unor texte scurte - Biletul - Felicitarea - Scrisoarea - Compunere descriptivă

CLASA A VI-A

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Receptarea și utilizarea adecvată de mesaje orale și/sau prin intermediul metodelor alternative și augmentative în diverse situații de comunicare

Clasa a VI-a
<p>1.1. Acordarea de semnificație sunetelor identificate, discriminate și localizate în mediul înconjurător, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de dezvoltare a auzului fonematic (diferențieri auditive: identificări și diferențieri de zgomote, onomatopee, sunete înregistrate sau provocate); - exerciții de asociere cuvânt-imagine; - exerciții-joc de aprobare-dezaprobară; - exerciții de indicare a valorii de adevăr a unei afirmații; - exerciții-joc de utilizare a pictogramelor pentru a formula răspunsuri la întrebări; - realizarea unor acțiuni ca urmare a receptării mesajelor.
<p>1.2. Descompunerea și recompunerea unei propoziții prin utilizarea metodei fonetice analitico-sintetice, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de decupare a propoziției în cuvinte; - exerciții de recompunere a propoziției din cuvintele decupate în forma inițială a sa; - exerciții de separarea cuvintelor ce conțin sunetul nou; - exerciții de despărțire în silabe cu identificarea sunetului nou; - exerciții de identificare și asociere fonem-grafem; - exerciții de formarea unor propoziții cu ajutorul imaginilor; - exerciții-joc de formularea unor răspunsuri la întrebări cu ajutorul propozițiilor; - exerciții de exprimare a nevoilor/dorințelor prin intermediul propozițiilor.
<p>1.3. Transmiterea de mesaje adecvate contextului situațional, prin integrarea elementelor de limbaj expresiv sau corporal în comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de descriere a obiectelor uzuale din clasă cu ajutorul profesorului și a metodelor de comunicare augmentative și alternative; - exerciții de descriere a colegului de clasă cu ajutorul profesorului și a metodelor de comunicare augmentativă și alternative; - exerciții de identificare și numirea unor trăsături ale ființelor din mediul apropiat; - exerciții de adoptare a unui limbaj expresiv sau corporal adecvat diferitelor situații de comunicare; - exerciții de mimă și pantomimă; - exerciții de identificare a corespondenței elementelor verbale cu cele non-verbale; - exerciții de imitare; - jocuri cu marionete, simulări, jocuri didactice; - dramatizări în care elevul să primească diferite roluri.
<p>1.4. Identificarea semnificației unui mesaj constituit din mai multe unități semantice care nu fac parte din experiența personală, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de dialog pe diverse teme; - vizionarea de povești cu selectarea personajelor principale, precizarea trăsăturilor fizice și morale ale acestora; - exerciții de identificare a unor persoane (numărul și rolul lor, vârsta, meseria etc.) în urma ascultării unor înregistrări audio; - exerciții de anticiparea unor evenimente pe baza vizionării unor înregistrări; - exerciții de deducere a semnificației unui cuvânt prin raportarea la mesajul ascultat;

Clasa a VI-a
<ul style="list-style-type: none"> - exerciții de deducere a semnificației unui cuvânt prin raportarea la comunicarea nonverbală; - realizarea unor desene pentru a ilustra ceea ce a înțeles dintr-un mesaj recepționat; - exerciții de îndeplinire a unor instrucțiuni audiate (realizarea unui produs artistic prin operații simple, utilizând materiale din natură, învățarea regulilor unui joc nou, vizionarea unui videoclip ce explică secvențele de lucru).
<p>1.5. Formularea de mesaje constituite din mai multe unități semantice, în diverse situații de comunicare, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de îmbogățire a vocabularului semantic (folosirea aceluiași cuvânt în mai multe înțelesuri semantice); - exerciții de formulare a propozițiilor după suport imagistic/cu cuvinte date; - exprimare a unor solicitări/mulțumiri prin intermediul propozițiilor; - formularea unor întrebări în diverse situații de comunicare; - exerciții de transmitere a unor informații despre sine; - exerciții de povestirea unor întâmplări cunoscute, utilizând un suport imagistic; - exerciții de schimbarea finalului unui basm/povestiri; - exerciții de povestire și comentare a unor desene animate.

2. Receptarea de mesaje scrise și/sau prin metode alternative și augmentative de comunicare în diverse situații de comunicare

Clasa a VI-a
<p>2.1. Formularea unei povestiri logice, structurate, pe baza unei succesiuni de imagini, folosind cuvinte proprii</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de citire după imagini; - exerciții de ordonare cronologică a imaginilor dintr-o povestire; - prezentarea logică și cronologică a unor pictograme care corespund momentelor unei întâmplări imaginare/trăite; - exerciții de formulare a unor răspunsuri la întrebări pe baza unei succesiuni de imagini dintr-o poveste; - exerciții de formulare a unor întrebări pe baza unei succesiuni de imagini, dintr-o poveste; - lucrul în perechi cu scopul de a lămuri aspect neînțelese; - adresarea de întrebări reciproce; - exerciții de exprimare a emoțiilor față de povestirea ascultată; - reformularea cu propriile cuvinte a unor mesaje recepționate pe diverse căi; - exerciții de schimbarea ordinii imaginilor în scopul schimbării sensului povestirii.
<p>2.2. Citirea cuvintelor și a propozițiilor simple/dezvoltate, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de recunoaștere a literelor mari și mici de tipar și de mână; - exerciții - joc de orientare spațio-vizuală în pagină; - exerciții de identificare a cuvintelor din propoziții; - exerciții de despărțire în silabe, cu marcarea ritmului; - exerciții de identificare a literelor din silabe; - exerciții de asociere a fonemelor cu grafemele corespunzătoare; - exerciții de citire prin metoda globală; - exerciții de citire în perechi; - exerciții de citire după imagini; - exerciții de completare a unor litere lipsă dintr-un cuvânt; - exerciții de completare a unor propoziții lacunare cu ajutorul imaginilor.

Clasa a VI-a**2.3. Identificarea semnificației unui mesaj scris, transmis printr-un text simplu, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare**

- recunoașterea personajului dintr-o poveste;
- descrierea unui personaj/a unui peisaj prezentat în textul scris;
- dezlegarea unor ghicitori scrise;
- relatarea cu propriile cuvinte/cu ajutorul pictogramelor al ideilor principale dintr-un text citit;
- exerciții de formulare a răspunsului la întrebări pe baza textului scris;
- exerciții de formulare de întrebări pe baza textului citit;
- exerciții de aplicare a instrucțiunilor după citirea acestora;
- exerciții de preparare a unor rețete simple de bucătărie pe baza citirii unor indicații/pictograme;
- extragerea unor informații de detaliu dintr-un basm lecturat;
- exerciții de descriere a personajelor dintr-o poveste citită;
- descrierea ilustrațiilor ce însoțesc textul citit;
- exerciții de redare prin desen a unui mesaj scris;
- exerciții de identificare a stării emoționale a personajelor din poveste.

3. Elaborare de mesaje scrise și/sau prin metode alternative și augmentative de comunicare în diverse situații de comunicare**Clasa a VI-a****3.1. Trasarea elementelor grafice și a conturului literelor**

- exerciții de coordonare oculo-motorie;
- exerciții de orientare în spațiul de scris;
- exerciții de modelare a literelor din plastilină, pastă de modelaj, hârtie/spumă/sârmă plușată;
- trasarea conturului literelor cu degetele în nisip/făină/spumă;
- exerciții de asocierea elementelor grafice cu obiecte concrete;
- scrierea elementelor grafice cu diferite culori;
- scrierea elementelor grafice de diferite dimensiuni;
- exerciții de explorare a elementelor grafice și a direcției de trasarea acestora;
- exerciții de trasare după contur;
- exerciții de unirea punctelor ce formează o literă.

3.2. Aplicarea în scris a normelor elementare de ortografie și punctuație

- exerciții de scriere cu majusculă la început de propoziție și a numelor proprii;
- exerciții de folosire a semnelor de punctuație;
- păstrarea spațiului adecvat între cuvinte;
- exerciții de utilizare adecvată a semnelor de punctuație în caz de enumerare, respectiv propoziție enunțiativă, exclamativă și interogativă;
- exerciții de scriere corectă a cuvintelor;
- exerciții de lucru în perechi de identificarea greșelilor de ortografie.

3.3. Scrierea de cuvinte și propoziții, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare

- exersarea poziției corecte pentru scris;
- exerciții-joc de folosire corectă a instrumentelor de scris;
- exerciții de dezvoltare a motricității fine;
- trasarea literelor după contur, prin unirea punctelor;
- trasarea conturului literelor cu degetul, cu creta, cu pensula, cu carioca;
- copierea de litere, silabe, cuvinte;
- exerciții de scriere după dictare;
- exerciții de compunere a unor propoziții utilizând pictograme pe baza receptării mesajului verbal;

Clasa a VI-a
<ul style="list-style-type: none"> - exerciții de așezare în pagină a datei, titlurilor, alineatelor; - exerciții de scriere separată a cuvintelor; - exerciții de rezolvare a unor jocuri de tip cuvinte încrucișate; - completarea unor litere lipsă din cuvinte; - completarea unor propoziții lacunare.
<p>3.4. Redactarea unor texte simple, în diverse contexte de comunicare, folosind materiale diverse</p> <ul style="list-style-type: none"> - scrierea unor enunțuri scurte având suport vizual; - ordonarea cuvintelor care formează un enunț și scrierea acestuia; - scrierea unor cuvinte și propoziții cu ajutorul calculatorului sau tabletei; - scrierea cuvintelor obținute prin completarea sau combinarea unor silabe; - utilizarea corectă a semnelor de punctuație într-un text; - folosirea convențiilor limbajului scris (scrierea cu majusculă/alineat); - confecționarea unor felicitări cu diverse ocazii și scrierea mesajelor corespunzătoare; - formularea în scris a răspunsurilor la întrebări pe teme cunoscute; - compunerea unor texte scurte utilizând introducerea, cuprinsul și încheierea; - realizarea unui afiș pentru promovarea unei tombole/concurs/serbare; - elaborarea unor instrucțiuni pentru utilizarea unor obiecte uzuale din clasă; - proiect de grup: realizarea unei reviste/ cărți a clasei și expunerea acestora; - realizarea unei cărți multisenzoriale; - exerciții de redactare a unor mesaje uzuale utilizând tastatura calculatorului, tabletei, telefonului; - exerciții de redactare a unui bilet simplu în vederea oferirii de informații; - elaborarea unei liste de cumpărături; - redactarea unei compuneri descriptive; - redactarea unei scrisori tematice.

4. Participarea activă la comunicare în contexte diferite

Clasa a VI-a
<p>4.1. Utilizarea adecvată, în contexte variate de comunicare, a formulelor de politețe și a regulilor de comunicare civilizată</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de asociere imagini-formule de politețe; - exerciții de realizare a corespondenței imagini-reguli de comunicare civilizată; - exersarea formulelor de adresare în diferite contexte, conform statutului interlocutorului; - exerciții de sesizare și corectare a unor comportamente necivilizate, neadecvate situației din secvențe video înregistrate; - exerciții de identificare a consecințelor unor comportamente civilizate/necivilizate; - jocuri de rol, dramatizări.
<p>4.2. Inițierea și susținere a unui dialog respectând regulile dialogului</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de utilizare a formulelor de politețe, de prezentare; - exerciții de oferire a unor informații despre identitatea proprie și despre identitatea membrilor familiei; - exerciții de oferire a unor informații despre forma și utilitatea unor obiecte; - exerciții de formulare de întrebări și răspunsuri; - exprimarea opiniei personale cu privire la subiectul dialogului; - exerciții de intonație; - folosirea unor reguli de comunicare eficiente: ascultarea interlocutorului fără a-l întrerupe, vorbirea pe rând; - ilustrarea prin desene a regulilor de comunicare în cadrul unui dialog; - jocuri de rol.

Clasa a VI-a
<p>4.3. Participă activ la o discuție pe o temă dată, emițând păreri personale și solicitând informații și precizări</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de denumire a membrilor familiei, colegilor de clasă, profesorilor; - adaptarea tonului, intonației și ritmului vorbirii la contextul conversației; - exerciții de exprimare a propriilor nevoi și dorințe; - formularea unor întrebări pentru a afla informații de interes; - formularea unor răspunsuri adecvate temei conversației; - manifestarea atenției și interesului pentru tema avută în discuție; - respectarea punctelor de vedere ale celorlalți; - argumentarea propriilor păreri, utilizând formulări logice; - formularea de comentarii pe marginea discuției; - solicitarea de explicații suplimentare pe o temă dată; - exerciții de dialog în grup; - jocuri didactice și dramatizări.

Conținuturi

Domenii de conținut	Clasa a VI-a
Comunicarea non-verbală	<ul style="list-style-type: none"> - Limbajul corporal și expresiile faciale - Procedee figurative: gest, mimică, pantomimă - Comunicare augmentativă și alternativă: desene, fotografii, cărți de comunicare cu pictograme, limbaj mimico-gestual, Makaton, Signalong, PECS, tehnologii asistive (dispozitive low și high-tech)
Comunicarea verbală	<ul style="list-style-type: none"> - Actul fono-articulator - Elemente prozodice - Elemente de identificare personală - Identitatea altor persoane cunoscute și a relațiilor dintre aceștia - Elaborarea de mesaje orale adecvate contextului - Descifrarea mesajului recepționat - Reacții verbale la întrebări - Utilizarea vocabularului tematic (familie, școală, profesii, anotimpuri, ființe, plante etc) - Cuvântul-element de comunicare - Propoziția simplă și dezvoltată - Coerența și logica exprimării în propoziție - Propoziția enunțiativă, exclamativă, interogativă - Vorbire reflectată și independentă - Dialogul: <ul style="list-style-type: none"> - inițierea sau încheierea unui schimb verbal; - identificarea unei persoane/a unui obiect; - formularea unor întrebări și răspunsuri; - formule de salut, de prezentare, de permisiune, de solicitare; - povestirea unor fapte și întâmplări după un suport vizual. - Reguli de comunicare civilizată - Lexicul: cuvinte cu același sens/înțeles opus, vocabular

Domenii de conținut	Clasa a VI-a
	tematic - Povestirea după imagini - Povestirea după text audiat - Noțiuni de fonetică- sunetul și litera; vocalele și consoanele - Exerciții de comunicare expresivă
Citirea	- Cartea: copertă, pagină, text, ilustrații, orientare în pagină - Asociere fonem - literă mică și mare de mână și tipar - Cuvinte mono, bisilabice și propoziții simple/dezvoltate - Citirea cu/fără suport imagistic - Metoda globală - Metoda fonetico-analitico-sintetică
Scrierea	- Poziția corectă la scris - Instrumente de scris - Coordonare oculo-motorie și motricitate fină - Orientare în spațiul paginii - Asociere fonem-literă-grafem - Desenarea literelor de tipar - Literele mari și mici de mână - Scrierea corectă a cuvintelor - Îmbinarea cuvintelor în propoziții simple și dezvoltate - Scrierea unor texte scurte - Biletul - Felicitarea - Scrisoarea - Compunere descriptivă

CLASA A VII-A

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Receptarea și utilizarea adecvată de mesaje orale și/sau prin intermediul metodelor alternative și augmentative în diverse situații de comunicare

Clasa a VII-a
<p>1.1. Acordarea de semnificație sunetelor identificate, discriminate și localizate în mediul înconjurător, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de dezvoltare a auzului fonematic (diferențieri auditive: identificări și diferențieri de zgomote, onomatopee, sunete înregistrate sau provocate); - exerciții de asociere cuvânt-imagini; - exerciții-joc de aprobare-dezaprobară; - exerciții de indicare a valorii de adevăr a unei afirmații; - exerciții-joc de utilizare a pictogramelor pentru a formula răspunsuri la întrebări; - realizarea unor acțiuni ca urmare a receptării mesajelor.
<p>1.2. Descompunerea și recompunerea unei propoziții prin utilizarea metodei fonetice analitico-sintetice, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de decupare a propoziției în cuvinte; - exerciții de recompunere a propoziției din cuvintele decupate în forma inițială a sa; - exerciții de separarea cuvintelor ce conțin sunetul nou; - exerciții de despărțire în silabe cu identificarea sunetului nou; - exerciții de identificare și asociere fonem-grafem; - exerciții de formarea unor propoziții cu ajutorul imaginilor; - exerciții-joc de formularea unor răspunsuri la întrebări cu ajutorul propozițiilor; - exerciții de exprimare a nevoilor/dorințelor prin intermediul propozițiilor.
<p>1.3. Transmiterea de mesaje adecvate contextului situațional, prin integrarea elementelor de limbaj expresiv sau corporal în comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de descriere a obiectelor uzuale din clasă cu ajutorul profesorului și a metodelor de comunicare augmentative și alternative; - exerciții de descriere a colegului de clasă cu ajutorul profesorului și a metodelor de comunicare augmentativă și alternative; - exerciții de identificare și numirea unor trăsături ale ființelor din mediul apropiat; - exerciții de adoptare a unui limbaj expresiv sau corporal adecvat diferitelor situații de comunicare; - exerciții de mimă și pantomimă; - exerciții de identificare a corespondenței elementelor verbale cu cele non-verbale; - exerciții de imitare; - jocuri cu marionete, simulări, jocuri didactice; - dramatizări în care elevul să primească diferite roluri.
<p>1.4. Identificarea semnificației unui mesaj constituit din mai multe unități semantice care nu fac parte din experiența personală, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de dialog pe diverse teme; - vizionarea de povești cu selectarea personajelor principale, precizarea trăsăturilor fizice și morale ale acestora; - exerciții de identificare a unor persoane (numărul și rolul lor, vârsta, meseria etc.) în urma ascultării unor înregistrări audio; - exerciții de anticiparea unor evenimente pe baza vizionării unor înregistrări; - exerciții de deducere a semnificației unui cuvânt prin raportarea la mesajul ascultat;

Clasa a VII-a
<ul style="list-style-type: none"> - exerciții de deducere a semnificației unui cuvânt prin raportarea la comunicarea nonverbală; - realizarea unor desene pentru a ilustra ceea ce a înțeles dintr-un mesaj recepționat; - exerciții de îndeplinire a unor instrucțiuni audiate (realizarea unui produs artistic prin operații simple, utilizând materiale din natură, învățarea regulilor unui joc nou, vizionarea unui videoclip ce explică secvențele de lucru).
<p>1.5. Formularea de mesaje constituite din mai multe unități semantice, în diverse situații de comunicare, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de îmbogățire a vocabularului semantic (folosirea aceluiași cuvânt în mai multe înțelesuri semantice); - exerciții de formulare a propozițiilor după suport imagistic/cu cuvinte date; - exprimare a unor solicitări/mulțumiri prin intermediul propozițiilor; - formularea unor întrebări în diverse situații de comunicare; - exerciții de transmitere a unor informații despre sine; - exerciții de povestirea unor întâmplări cunoscute, utilizând un suport imagistic; - exerciții de schimbarea finalului unui basm/povestiri; - exerciții de povestire și comentare a unor desene animate.

2. Receptarea de mesaje scrise și/sau prin metode alternative și augmentative de comunicare în diverse situații de comunicare

Clasa a VII-a
<p>2.1. Formularea unei povestiri logice, structurate, pe baza unei succesiuni de imagini, folosind cuvinte proprii</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de citire după imagini; - exerciții de ordonare cronologică a imaginilor dintr-o povestire; - prezentarea logică și cronologică a unor pictograme care corespund momentelor unei întâmplări imaginare/trăite; - exerciții de formulare a unor răspunsuri la întrebări pe baza unei succesiuni de imagini dintr-o poveste; - exerciții de formulare a unor întrebări pe baza unei succesiuni de imagini, dintr-o poveste; - lucrul în perechi cu scopul de a lămuri aspect neînțelese; - adresarea de întrebări reciproce; - exerciții de exprimare a emoțiilor față de povestirea ascultată; - reformularea cu propriile cuvinte a unor mesaje recepționate pe diverse căi; - exerciții de schimbarea ordinii imaginilor în scopul schimbării sensului povestirii.
<p>2.2. Citirea cuvintelor și a propozițiilor simple/dezvoltate, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de recunoaștere a literelor mari și mici de tipar și de mână; - exerciții - joc de orientare spațio-vizuală în pagină; - exerciții de identificare a cuvintelor din propoziții; - exerciții de despărțire în silabe, cu marcarea ritmului; - exerciții de identificare a literelor din silabe; - exerciții de asociere a fonemelor cu grafemele corespunzătoare; - exerciții de citire prin metoda globală; - exerciții de citire în perechi; - exerciții de citire după imagini; - exerciții de completare a unor litere lipsă dintr-un cuvânt; - exerciții de completare a unor propoziții lacunare cu ajutorul imaginilor.

Clasa a VII-a
<p>2.3. Identificarea semnificației unui mesaj scris, transmis printr-un text simplu, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - recunoașterea personajului dintr-o poveste; - descrierea unui personaj/a unui peisaj prezentat în textul scris; - dezlegarea unor ghicitori scrise; - relatarea cu propriile cuvinte/cu ajutorul pictogramelor al ideilor principale dintr-un text citit; - exerciții de formulare a răspunsului la întrebări pe baza textului scris; - exerciții de formulare de întrebări pe baza textului citit; - exerciții de aplicare a instrucțiunilor după citirea acestora; - exerciții de preparare a unor rețete simple de bucătărie pe baza citirii unor indicații/pictograme; - extragerea unor informații de detaliu dintr-un basm lecturat; - exerciții de descriere a personajelor dintr-o poveste citită; - descrierea ilustrațiilor ce însoțesc textul citit; - exerciții de redare prin desen a unui mesaj scris; - exerciții de identificare a stării emoționale a personajelor din poveste.

3. Elaborare de mesaje scrise și/sau prin metode alternative și augmentative de comunicare în diverse situații de comunicare

Clasa a VII-a
<p>3.1. Trasarea elementelor grafice și a conturului literelor</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de coordonare oculo-motorie; - exerciții de orientare în spațiul de scris; - exerciții de modelare a literelor din plastilină, pastă de modelaj, hârtie/spumă/sârmă plușată; - trasarea conturului literelor cu degetele în nisip/făină/spumă; - exerciții de asocierea elementelor grafice cu obiecte concrete; - scrierea elementelor grafice cu diferite culori; - scrierea elementelor grafice de diferite dimensiuni; - exerciții de explorare a elementelor grafice și a direcției de trasarea acestora; - exerciții de trasare după contur; - exerciții de unirea punctelor ce formează o literă.
<p>3.2. Aplicarea în scris a normelor elementare de ortografie și punctuație</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de scriere cu majusculă la început de propoziție și a numelor proprii; - exerciții de folosire a semnelor de punctuație; - păstrarea spațiului adecvat între cuvinte; - exerciții de utilizare adecvată a semnelor de punctuație în caz de enumerare, respectiv propoziție enunțiativă, exclamativă și interogativă; - exerciții de scriere corectă a cuvintelor; - exerciții de lucru în perechi de identificarea greșelilor de ortografie.
<p>3.3. Scrierea de cuvinte și propoziții, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exersarea poziției corecte pentru scris; - exerciții-joc de folosire corectă a instrumentelor de scris; - exerciții de dezvoltare a motricității fine; - trasarea literelor după contur, prin unirea punctelor; - trasarea conturului literelor cu degetul, cu creta, cu pensula, cu carioca; - copierea de litere, silabe, cuvinte; - exerciții de scriere după dictare; - exerciții de compunere a unor propoziții utilizând pictograme pe baza receptării mesajului verbal;

Clasa a VII-a
<ul style="list-style-type: none"> - exerciții de așezare în pagină a datei, titlurilor, alineatelor; - exerciții de scriere separată a cuvintelor; - exerciții de rezolvare a unor jocuri de tip cuvinte încrucișate; - completarea unor litere lipsă din cuvinte; - completarea unor propoziții lacunare.
<p>3.4. Redactarea unor texte simple, în diverse contexte de comunicare, folosind materiale diverse</p> <ul style="list-style-type: none"> - scrierea unor enunțuri scurte având suport vizual; - ordonarea cuvintelor care formează un enunț și scrierea acestuia; - scrierea unor cuvinte și propoziții cu ajutorul calculatorului sau tabletei; - scrierea cuvintelor obținute prin completarea sau combinarea unor silabe; - utilizarea corectă a semnelor de punctuație într-un text; - folosirea convențiilor limbajului scris (scrierea cu majusculă/alineat); - confecționarea unor felicitări cu diverse ocazii și scrierea mesajelor corespunzătoare; - formularea în scris a răspunsurilor la întrebări pe teme cunoscute; - compunerea unor texte scurte utilizând introducerea, cuprinsul și încheierea; - realizarea unui afiș pentru promovarea unei tombole/concurs/serbare; - elaborarea unor instrucțiuni pentru utilizarea unor obiecte uzuale din clasă; - proiect de grup: realizarea unei reviste/ cărți a clasei și expunerea acestora; - realizarea unei cărți multisenzoriale; - exerciții de redactare a unor mesaje uzuale utilizând tastatura calculatorului, tabletei, telefonului; - exerciții de redactare a unui bilet simplu în vederea oferirii de informații; - elaborarea unei liste de cumpărături; - redactarea unei compuneri descriptive; - redactarea unei scrisori tematice.

4. Participarea activă la comunicare în contexte diferite

Clasa a VII-a
<p>4.1. Utilizarea adecvată, în contexte variate de comunicare, a formulelor de politețe și a regulilor de comunicare civilizată</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de asociere imagini-formule de politețe; - exerciții de realizare a corespondenței imagini-reguli de comunicare civilizată; - exersarea formulelor de adresare în diferite contexte, conform statutului interlocutorului; - exerciții de sesizare și corectare a unor comportamente necivilizate, neadecvate situației din secvențe video înregistrate; - exerciții de identificare a consecințelor unor comportamente civilizate/necivilizate; - jocuri de rol, dramatizări.
<p>4.2. Inițierea și susținere a unui dialog respectând regulile dialogului</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de utilizare a formulelor de politețe, de prezentare; - exerciții de oferire a unor informații despre identitatea proprie și despre identitatea membrilor familiei; - exerciții de oferire a unor informații despre forma și utilitatea unor obiecte; - exerciții de formulare de întrebări și răspunsuri; - exprimarea opiniei personale cu privire la subiectul dialogului; - exerciții de intonație; - folosirea unor reguli de comunicare eficiente: ascultarea interlocutorului fără a-l întrerupe, vorbirea pe rând; - ilustrarea prin desene a regulilor de comunicare în cadrul unui dialog; - jocuri de rol.

Clasa a VII-a
<p>4.3. Participă activ la o discuție pe o temă dată, emițând păreri personale și solicitând informații și precizări</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de denumire a membrilor familiei, colegilor de clasă, profesorilor; - adaptarea tonului, intonației și ritmului vorbirii la contextul conversației; - exerciții de exprimare a propriilor nevoi și dorințe; - formularea unor întrebări pentru a afla informații de interes; - formularea unor răspunsuri adecvate temei conversației; - manifestarea atenției și interesului pentru tema avută în discuție; - respectarea punctelor de vedere ale celorlalți; - argumentarea propriilor păreri, utilizând formulări logice; - formularea de comentarii pe marginea discuției; - solicitarea de explicații suplimentare pe o temă dată; - exerciții de dialog în grup; - jocuri didactice și dramatizări.

Conținuturi

Domenii de conținut	Clasa a VII-a
Comunicarea non-verbală	<ul style="list-style-type: none"> - Limbajul corporal și expresiile faciale - Procedee figurative: gest, mimică, pantomimă - Comunicare augmentativă și alternativă: desene, fotografii, cărți de comunicare cu pictograme, limbaj mimico-gestual, Makaton, Signalong, PECS, tehnologii asistive (dispozitive low și high-tech)
Comunicarea verbală	<ul style="list-style-type: none"> - Actul fono-articulator - Elemente prozodice - Elemente de identificare personală - Identitatea altor persoane cunoscute și a relațiilor dintre aceștia - Elaborarea de mesaje orale adecvate contextului - Descifrarea mesajului recepționat - Reacții verbale la întrebări - Utilizarea vocabularului tematic (familie, școală, profesii, anotimpuri, ființe, plante etc) - Cuvântul-element de comunicare - Propoziția simplă și dezvoltată - Coerența și logica exprimării în propoziție - Propoziția enunțiativă, exclamativă, interogativă - Vorbire reflectată și independentă - Dialogul: <ul style="list-style-type: none"> - inițierea sau încheierea unui schimb verbal; - identificarea unei persoane/a unui obiect; - formularea unor întrebări și răspunsuri; - formule de salut, de prezentare, de permisiune, de solicitare; - povestirea unor fapte și întâmplări după un suport vizual. - Reguli de comunicare civilizată - Lexicul: cuvinte cu același sens/înțeles opus, vocabular tematic

Domenii de conținut	Clasa a VII-a
	<ul style="list-style-type: none"> - Povestirea după imagini - Povestirea după text audiat - Noțiuni de fonetică- sunetul și litera; vocalele și consoanele - Exerciții de comunicare expresivă
Citirea	<ul style="list-style-type: none"> - Cartea: copertă, pagină, text, ilustrații, orientare în pagină - Asociere fonem - literă mică și mare de mână și tipar - Cuvinte mono, bisilabice și propoziții simple/dezvoltate - Citirea cu/fără suport imagistic - Metoda globală - Metoda fonetico-analitico-sintetică
Scrierea	<ul style="list-style-type: none"> - Poziția corectă la scris - Instrumente de scris - Coordonare oculo-motorie și motricitate fină - Orientare în spațiul paginii - Asociere fonem-literă-grafem - Desenarea literelor de tipar - Literele mari și mici de mână - Scrierea corectă a cuvintelor - Îmbinarea cuvintelor în propoziții simple și dezvoltate - Scrierea unor texte scurte - Biletul - Felicitarea - Scrisoarea - Compunere descriptivă

CLASA A VIII-A

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Receptarea și utilizarea adecvată de mesaje orale și/sau prin intermediul metodelor alternative și augmentative în diverse situații de comunicare

Clasa a VIII-a
<p>1.1. Acordarea de semnificație sunetelor identificate, discriminate și localizate în mediul înconjurător, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de dezvoltare a auzului fonematic (diferențieri auditive: identificări și diferențieri de zgomote, onomatopee, sunete înregistrate sau provocate); - exerciții de asociere cuvânt-imagini; - exerciții-joc de aprobare-dezaprobară; - exerciții de indicare a valorii de adevăr a unei afirmații; - exerciții-joc de utilizare a pictogramelor pentru a formula răspunsuri la întrebări; - realizarea unor acțiuni ca urmare a receptării mesajelor.
<p>1.2. Descompunerea și recompunerea unei propoziții prin utilizarea metodei fonetice analitico-sintetice, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de decupare a propoziției în cuvinte; - exerciții de recompunere a propoziției din cuvintele decupate în forma inițială a sa; - exerciții de separarea cuvintelor ce conțin sunetul nou; - exerciții de despărțire în silabe cu identificarea sunetului nou; - exerciții de identificare și asociere fonem-grafem; - exerciții de formarea unor propoziții cu ajutorul imaginilor; - exerciții-joc de formularea unor răspunsuri la întrebări cu ajutorul propozițiilor; - exerciții de exprimare a nevoilor/dorințelor prin intermediul propozițiilor.
<p>1.3. Transmiterea de mesaje adecvate contextului situațional, prin integrarea elementelor de limbaj expresiv sau corporal în comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de descriere a obiectelor uzuale din clasă cu ajutorul profesorului și a metodelor de comunicare augmentative și alternative; - exerciții de descriere a colegului de clasă cu ajutorul profesorului și a metodelor de comunicare augmentativă și alternative; - exerciții de identificare și numirea unor trăsături ale ființelor din mediul apropiat; - exerciții de adoptare a unui limbaj expresiv sau corporal adecvat diferitelor situații de comunicare; - exerciții de mimă și pantomimă; - exerciții de identificare a corespondenței elementelor verbale cu cele non-verbale; - exerciții de imitare; - jocuri cu marionete, simulări, jocuri didactice; - dramatizări în care elevul să primească diferite roluri.
<p>1.4. Identificarea semnificației unui mesaj constituit din mai multe unități semantice care nu fac parte din experiența personală, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de dialog pe diverse teme; - vizionarea de povești cu selectarea personajelor principale, precizarea trăsăturilor fizice și morale ale acestora; - exerciții de identificare a unor persoane (numărul și rolul lor, vârsta, meseria etc.) în urma ascultării unor înregistrări audio; - exerciții de anticiparea unor evenimente pe baza vizionării unor înregistrări; - exerciții de deducere a semnificației unui cuvânt prin raportarea la mesajul ascultat;

Clasa a VIII-a
<ul style="list-style-type: none"> - exerciții de deducere a semnificației unui cuvânt prin raportarea la comunicarea nonverbală; - realizarea unor desene pentru a ilustra ceea ce a înțeles dintr-un mesaj recepționat; - exerciții de îndeplinire a unor instrucțiuni audiate (realizarea unui produs artistic prin operații simple, utilizând materiale din natură, învățarea regulilor unui joc nou, vizionarea unui videoclip ce explică secvențele de lucru).
<p>1.5. Formularea de mesaje constituite din mai multe unități semantice, în diverse situații de comunicare, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de îmbogățire a vocabularului semantic (folosirea aceluiași cuvânt în mai multe înțelesuri semantice); - exerciții de formulare a propozițiilor după suport imagistic/cu cuvinte date; - exprimare a unor solicitări/mulțumiri prin intermediul propozițiilor; - formularea unor întrebări în diverse situații de comunicare; - exerciții de transmitere a unor informații despre sine; - exerciții de povestirea unor întâmplări cunoscute, utilizând un suport imagistic; - exerciții de schimbarea finalului unui basm/povestiri; - exerciții de povestire și comentare a unor desene animate.

2. Receptarea de mesaje scrise și/sau prin metode alternative și augmentative de comunicare în diverse situații de comunicare

Clasa a VIII-a
<p>2.1. Formularea unei povestiri logice, structurate, pe baza unei succesiuni de imagini, folosind cuvinte proprii</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de citire după imagini; - exerciții de ordonare cronologică a imaginilor dintr-o povestire; - prezentarea logică și cronologică a unor pictograme care corespund momentelor unei întâmplări imaginare/trăite; - exerciții de formulare a unor răspunsuri la întrebări pe baza unei succesiuni de imagini dintr-o poveste; - exerciții de formulare a unor întrebări pe baza unei succesiuni de imagini, dintr-o poveste; - lucrul în perechi cu scopul de a lămuri aspect neînțelese; - adresarea de întrebări reciproce; - exerciții de exprimare a emoțiilor față de povestirea ascultată; - reformularea cu propriile cuvinte a unor mesaje recepționate pe diverse căi; - exerciții de schimbarea ordinii imaginilor în scopul schimbării sensului povestirii.
<p>2.2. Citirea cuvintelor și a propozițiilor simple/dezvoltate, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de recunoaștere a literelor mari și mici de tipar și de mână; - exerciții - joc de orientare spațio-vizuală în pagină; - exerciții de identificare a cuvintelor din propoziții; - exerciții de despărțire în silabe, cu marcarea ritmului; - exerciții de identificare a literelor din silabe; - exerciții de asociere a fonemelor cu grafemele corespunzătoare; - exerciții de citire prin metoda globală; - exerciții de citire în perechi; - exerciții de citire după imagini; - exerciții de completare a unor litere lipsă dintr-un cuvânt; - exerciții de completare a unor propoziții lacunare cu ajutorul imaginilor.

Clasa a VIII-a**2.3. Identificarea semnificației unui mesaj scris, transmis printr-un text simplu, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare**

- recunoașterea personajului dintr-o poveste;
- descrierea unui personaj/a unui peisaj prezentat în textul scris;
- dezlegarea unor ghicitori scrise;
- relatarea cu propriile cuvinte/cu ajutorul pictogramelor al ideilor principale dintr-un text citit;
- exerciții de formulare a răspunsului la întrebări pe baza textului scris;
- exerciții de formulare de întrebări pe baza textului citit;
- exerciții de aplicare a instrucțiunilor după citirea acestora;
- exerciții de preparare a unor rețete simple de bucătărie pe baza citirii unor indicații/pictograme;
- extragerea unor informații de detaliu dintr-un basm lecturat;
- exerciții de descriere a personajelor dintr-o poveste citită;
- descrierea ilustrațiilor ce însoțesc textul citit;
- exerciții de redare prin desen a unui mesaj scris;
- exerciții de identificare a stării emoționale a personajelor din poveste.

3. Elaborare de mesaje scrise și/sau prin metode alternative și augmentative de comunicare în diverse situații de comunicare**Clasa a VIII-a****3.1. Trasarea elementelor grafice și a conturului literelor**

- exerciții de coordonare oculo-motorie;
- exerciții de orientare în spațiul de scris;
- exerciții de modelare a literelor din plastilină, pastă de modelaj, hârtie/spumă/sârmă plușată;
- trasarea conturului literelor cu degetele în nisip/făină/spumă;
- exerciții de asocierea elementelor grafice cu obiecte concrete;
- scrierea elementelor grafice cu diferite culori;
- scrierea elementelor grafice de diferite dimensiuni;
- exerciții de explorare a elementelor grafice și a direcției de trasarea acestora;
- exerciții de trasare după contur;
- exerciții de unirea punctelor ce formează o literă.

3.2. Aplicarea în scris a normelor elementare de ortografie și punctuație

- exerciții de scriere cu majusculă la început de propoziție și a numelor proprii;
- exerciții de folosire a semnelor de punctuație;
- păstrarea spațiului adecvat între cuvinte;
- exerciții de utilizare adecvată a semnelor de punctuație în caz de enumerare, respectiv propoziție enunțiativă, exclamativă și interogativă;
- exerciții de scriere corectă a cuvintelor;
- exerciții de lucru în perechi de identificarea greșelilor de ortografie.

3.3. Scrierea de cuvinte și propoziții, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare

- exersarea poziției corecte pentru scris;
- exerciții-joc de folosire corectă a instrumentelor de scris;
- exerciții de dezvoltare a motricității fine;
- trasarea literelor după contur, prin unirea punctelor;
- trasarea conturului literelor cu degetul, cu creta, cu pensula, cu carioca;
- copierea de litere, silabe, cuvinte;
- exerciții de scriere după dictare;
- exerciții de compunere a unor propoziții utilizând pictograme pe baza receptării

Clasa a VIII-a
<p>mesajului verbal;</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de așezare în pagină a datei, titlurilor, alineatelor; - exerciții de scriere separată a cuvintelor; - exerciții de rezolvare a unor jocuri de tip cuvinte încrucișate; - completarea unor litere lipsă din cuvinte; - completarea unor propoziții lacunare.
<p>3.4. Redactarea unor texte simple, în diverse contexte de comunicare, folosind materiale diverse</p> <ul style="list-style-type: none"> - scrierea unor enunțuri scurte având suport vizual; - ordonarea cuvintelor care formează un enunț și scrierea acestuia; - scrierea unor cuvinte și propoziții cu ajutorul calculatorului sau tabletei; - scrierea cuvintelor obținute prin completarea sau combinarea unor silabe; - utilizarea corectă a semnelor de punctuație într-un text; - folosirea convențiilor limbajului scris (scrierea cu majusculă/alineat); - confecționarea unor felicitări cu diverse ocazii și scrierea mesajelor corespunzătoare; - formularea în scris a răspunsurilor la întrebări pe teme cunoscute; - compunerea unor texte scurte utilizând introducerea, cuprinsul și încheierea; - realizarea unui afiș pentru promovarea unei tombole/concurs/serbare; - elaborarea unor instrucțiuni pentru utilizarea unor obiecte uzuale din clasă; - proiect de grup: realizarea unei reviste/ cărți a clasei și expunerea acestora; - realizarea unei cărți multisenzoriale; - exerciții de redactare a unor mesaje uzuale utilizând tastatura calculatorului, tabletei, telefonului; - exerciții de redactare a unui bilet simplu în vederea oferirii de informații; - elaborarea unei liste de cumpărături; - redactarea unei compuneri descriptive; - redactarea unei scrisori tematice.

4. Participarea activă la comunicare în contexte diferite

Clasa a VIII-a
<p>4.1. Utilizarea adecvată, în contexte variate de comunicare, a formulelor de politețe și a regulilor de comunicare civilizată</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de asociere imagini-formule de politețe; - exerciții de realizare a corespondenței imagini-reguli de comunicare civilizată; - exersarea formulelor de adresare în diferite contexte, conform statutului interlocutorului; - exerciții de sesizare și corectare a unor comportamente necivilizate, neadecvate situației din secvențe video înregistrate; - exerciții de identificare a consecințelor unor comportamente civilizate/necivilizate; - jocuri de rol, dramatizări.
<p>4.2. Inițierea și susținere a unui dialog respectând regulile dialogului</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de utilizare a formulelor de politețe, de prezentare; - exerciții de oferire a unor informații despre identitatea proprie și despre identitatea membrilor familiei; - exerciții de oferire a unor informații despre forma și utilitatea unor obiecte; - exerciții de formulare de întrebări și răspunsuri; - exprimarea opiniei personale cu privire la subiectul dialogului; - exerciții de intonație; - folosirea unor reguli de comunicare eficientă: ascultarea interlocutorului fără a-l întrerupe, vorbirea pe rând; - ilustrarea prin desene a regulilor de comunicare în cadrul unui dialog; - jocuri de rol.

Clasa a VIII-a
<p>4.3. Participă activ la o discuție pe o temă dată, emițând păreri personale și solicitând informații și precizări</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de denumire a membrilor familiei, colegilor de clasă, profesorilor; - adaptarea tonului, intonației și ritmului vorbirii la contextul conversației; - exerciții de exprimare a propriilor nevoi și dorințe; - formularea unor întrebări pentru a afla informații de interes; - formularea unor răspunsuri adecvate temei conversației; - manifestarea atenției și interesului pentru tema avută în discuție; - respectarea punctelor de vedere ale celorlalți; - argumentarea propriilor păreri, utilizând formulări logice; - formularea de comentarii pe marginea discuției; - solicitarea de explicații suplimentare pe o temă dată; - exerciții de dialog în grup; - jocuri didactice și dramatizări.

Conținuturi

Domenii de conținut	Clasa a VIII-a
Comunicarea non-verbală	<ul style="list-style-type: none"> - Limbajul corporal și expresiile faciale - Procedee figurative: gest, mimică, pantomimă - Comunicare augmentativă și alternativă: desene, fotografii, cărți de comunicare cu pictograme, limbaj mimico-gestual, Makaton, Signalong, PECS, tehnologii asistive (dispozitive low și high-tech)
Comunicarea verbală	<ul style="list-style-type: none"> - Actul fono-articulator - Elemente prozodice - Elemente de identificare personală - Identitatea altor persoane cunoscute și a relațiilor dintre aceștia - Elaborarea de mesaje orale adecvate contextului - Descifrarea mesajului recepționat - Reacții verbale la întrebări - Utilizarea vocabularului tematic (familie, școală, profesii, anotimpuri, ființe, plante etc) - Cuvântul-element de comunicare - Propoziția simplă și dezvoltată - Coerența și logica exprimării în propoziție - Propoziția enunțiativă, exclamativă, interogativă - Vorbire reflectată și independentă - Dialogul: <ul style="list-style-type: none"> - inițierea sau încheierea unui schimb verbal; - identificarea unei persoane/a unui obiect; - formularea unor întrebări și răspunsuri; - formule de salut, de prezentare, de permisiune, de solicitare; - povestirea unor fapte și întâmplări după un suport vizual. - Reguli de comunicare civilizată - Lexicul: cuvinte cu același sens/înțeles opus, vocabular tematic

Domenii de conținut	Clasa a VIII-a
	<ul style="list-style-type: none"> - Povestirea după imagini - Povestirea după text audiat - Noțiuni de fonetică- sunetul și litera; vocalele și consoanele - Exerciții de comunicare expresivă
Citirea	<ul style="list-style-type: none"> - Cartea: copertă, pagină, text, ilustrații, orientare în pagină - Asociere fonem - literă mică și mare de mână și tipar - Cuvinte mono, bisilabice și propoziții simple/dezvoltate - Citirea cu/fără suport imagistic - Metoda globală - Metoda fonetico-analitico-sintetică
Scrierea	<ul style="list-style-type: none"> - Poziția corectă la scris - Instrumente de scris - Coordonare oculo-motorie și motricitate fină - Orientare în spațiul paginii - Asociere fonem-literă-grafem - Desenarea literelor de tipar - Literele mari și mici de mână - Scrierea corectă a cuvintelor - Îmbinarea cuvintelor în propoziții simple și dezvoltate - Scrierea unor texte scurte - Biletul - Felicitarea - Scrisoarea - Compunere descriptivă

CLASA A IX-A

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Receptarea și utilizarea adecvată de mesaje orale și/sau prin intermediul metodelor alternative și augmentative în diverse situații de comunicare

Clasa a IX-a
<p>1.1. Acordarea de semnificație sunetelor identificate, discriminate și localizate în mediul înconjurător, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de dezvoltare a auzului fonematic (diferențieri auditive: identificări și diferențieri de zgomote, onomatopee, sunete înregistrate sau provocate); - exerciții de asociere cuvânt-imagini; - exerciții-joc de aprobare-dezaprobară; - exerciții de indicare a valorii de adevăr a unei afirmații; - exerciții-joc de utilizare a pictogramelor pentru a formula răspunsuri la întrebări; - realizarea unor acțiuni ca urmare a receptării mesajelor.
<p>1.2. Descompunerea și recompunerea unei propoziții prin utilizarea metodei fonetice analitico-sintetice, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de decupare a propoziției în cuvinte; - exerciții de recompunere a propoziției din cuvintele decupate în forma inițială a sa; - exerciții de separarea cuvintelor ce conțin sunetul nou; - exerciții de despărțire în silabe cu identificarea sunetului nou; - exerciții de identificare și asociere fonem-grafem; - exerciții de formarea unor propoziții cu ajutorul imaginilor; - exerciții-joc de formularea unor răspunsuri la întrebări cu ajutorul propozițiilor; - exerciții de exprimare a nevoilor/dorințelor prin intermediul propozițiilor.
<p>1.3. Transmiterea de mesaje adecvate contextului situațional, prin integrarea elementelor de limbaj expresiv sau corporal în comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de descriere a obiectelor uzuale din clasă cu ajutorul profesorului și a metodelor de comunicare augmentative și alternative; - exerciții de descriere a colegului de clasă cu ajutorul profesorului și a metodelor de comunicare augmentativă și alternative; - exerciții de identificare și numirea unor trăsături ale ființelor din mediul apropiat; - exerciții de adoptare a unui limbaj expresiv sau corporal adecvat diferitelor situații de comunicare; - exerciții de mimă și pantomimă; - exerciții de identificare a corespondenței elementelor verbale cu cele non-verbale; - exerciții de imitare; - jocuri cu marionete, simulări, jocuri didactice; - dramatizări în care elevul să primească diferite roluri.
<p>1.4. Identificarea semnificației unui mesaj constituit din mai multe unități semantice care nu fac parte din experiența personală, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de dialog pe diverse teme; - vizionarea de povești cu selectarea personajelor principale, precizarea trăsăturilor fizice și morale ale acestora; - exerciții de identificare a unor persoane (numărul și rolul lor, vârsta, meseria etc.) în urma ascultării unor înregistrări audio; - exerciții de anticiparea unor evenimente pe baza vizionării unor înregistrări; - exerciții de deducere a semnificației unui cuvânt prin raportarea la mesajul ascultat;

Clasa a IX-a
<ul style="list-style-type: none"> - exerciții de deducere a semnificației unui cuvânt prin raportarea la comunicarea nonverbală; - realizarea unor desene pentru a ilustra ceea ce a înțeles dintr-un mesaj recepționat; - exerciții de îndeplinire a unor instrucțiuni audiate (realizarea unui produs artistic prin operații simple, utilizând materiale din natură, învățarea regulilor unui joc nou, vizionarea unui videoclip ce explică secvențele de lucru).
<p>1.5. Formularea de mesaje constituite din mai multe unități semantice, în diverse situații de comunicare, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de îmbogățire a vocabularului semantic (folosirea aceluiași cuvânt în mai multe înțelesuri semantice); - exerciții de formulare a propozițiilor după suport imagistic/cu cuvinte date; - exprimare a unor solicitări/mulțumiri prin intermediul propozițiilor; - formularea unor întrebări în diverse situații de comunicare; - exerciții de transmitere a unor informații despre sine; - exerciții de povestirea unor întâmplări cunoscute, utilizând un suport imagistic; - exerciții de schimbarea finalului unui basm/povestiri; - exerciții de povestire și comentare a unor desene animate.

2. Receptarea de mesaje scrise și/sau prin metode alternative și augmentative de comunicare în diverse situații de comunicare

Clasa a IX-a
<p>2.1. Formularea unei povestiri logice, structurate, pe baza unei succesiuni de imagini, folosind cuvinte proprii</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de citire după imagini; - exerciții de ordonare cronologică a imaginilor dintr-o povestire; - prezentarea logică și cronologică a unor pictograme care corespund momentelor unei întâmplări imaginare/trăite; - exerciții de formulare a unor răspunsuri la întrebări pe baza unei succesiuni de imagini dintr-o poveste; - exerciții de formulare a unor întrebări pe baza unei succesiuni de imagini, dintr-o poveste; - lucrul în perechi cu scopul de a lămuri aspect neînțelese; - adresarea de întrebări reciproce; - exerciții de exprimare a emoțiilor față de povestirea ascultată; - reformularea cu propriile cuvinte a unor mesaje recepționate pe diverse căi; - exerciții de schimbarea ordinii imaginilor în scopul schimbării sensului povestirii.
<p>2.2. Citirea cuvintelor și a propozițiilor simple/dezvoltate, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de recunoaștere a literelor mari și mici de tipar și de mână; - exerciții - joc de orientare spațio-vizuală în pagină; - exerciții de identificare a cuvintelor din propoziții; - exerciții de despărțire în silabe, cu marcarea ritmului; - exerciții de identificare a literelor din silabe; - exerciții de asociere a fonemelor cu grafemele corespunzătoare; - exerciții de citire prin metoda globală; - exerciții de citire în perechi; - exerciții de citire după imagini; - exerciții de completare a unor litere lipsă dintr-un cuvânt; - exerciții de completare a unor propoziții lacunare cu ajutorul imaginilor.

Clasa a IX-a**2.3. Identificarea semnificației unui mesaj scris, transmis printr-un text simplu, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare**

- recunoașterea personajului dintr-o poveste;
- descrierea unui personaj/a unui peisaj prezentat în textul scris;
- dezlegarea unor ghicitori scrise;
- relatarea cu propriile cuvinte/cu ajutorul pictogramelor al ideilor principale dintr-un text citit;
- exerciții de formulare a răspunsului la întrebări pe baza textului scris;
- exerciții de formulare de întrebări pe baza textului citit;
- exerciții de aplicare a instrucțiunilor după citirea acestora;
- exerciții de preparare a unor rețete simple de bucătărie pe baza citirii unor indicații/pictograme;
- extragerea unor informații de detaliu dintr-un basm lecturat;
- exerciții de descriere a personajelor dintr-o poveste citită;
- descrierea ilustrațiilor ce însoțesc textul citit;
- exerciții de redare prin desen a unui mesaj scris;
- exerciții de identificare a stării emoționale a personajelor din poveste.

3. Elaborare de mesaje scrise și/sau prin metode alternative și augmentative de comunicare în diverse situații de comunicare**Clasa a IX-a****3.1. Trasarea elementelor grafice și a conturului literelor**

- exerciții de coordonare oculo-motorie;
- exerciții de orientare în spațiul de scris;
- exerciții de modelare a literelor din plastilină, pastă de modelaj, hârtie/spumă/sârmă plușată;
- trasarea conturului literelor cu degetele în nisip/făină/spumă;
- exerciții de asocierea elementelor grafice cu obiecte concrete;
- scrierea elementelor grafice cu diferite culori;
- scrierea elementelor grafice de diferite dimensiuni;
- exerciții de explorare a elementelor grafice și a direcției de trasarea acestora;
- exerciții de trasare după contur;
- exerciții de unirea punctelor ce formează o literă.

3.2. Aplicarea în scris a normelor elementare de ortografie și punctuație

- exerciții de scriere cu majusculă la început de propoziție și a numelor proprii;
- exerciții de folosire a semnelor de punctuație;
- păstrarea spațiului adecvat între cuvinte;
- exerciții de utilizare adecvată a semnelor de punctuație în caz de enumerare, respectiv propoziție enunțiativă, exclamativă și interogativă;
- exerciții de scriere corectă a cuvintelor;
- exerciții de lucru în perechi de identificarea greșelilor de ortografie.

3.3. Scrierea de cuvinte și propoziții, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare

- exersarea poziției corecte pentru scris;
- exerciții-joc de folosire corectă a instrumentelor de scris;
- exerciții de dezvoltare a motricității fine;
- trasarea literelor după contur, prin unirea punctelor;
- trasarea conturului literelor cu degetul, cu creta, cu pensula, cu carioca;
- copierea de litere, silabe, cuvinte;
- exerciții de scriere după dictare;
- exerciții de compunere a unor propoziții utilizând pictograme pe baza receptării mesajului verbal;

Clasa a IX-a
<ul style="list-style-type: none"> - exerciții de așezare în pagină a datei, titlurilor, alineatelor; - exerciții de scriere separată a cuvintelor; - exerciții de rezolvare a unor jocuri de tip cuvinte încrucișate; - completarea unor litere lipsă din cuvinte; - completarea unor propoziții lacunare.
<p>3.4. Redactarea unor texte simple, în diverse contexte de comunicare, folosind materiale diverse</p> <ul style="list-style-type: none"> - scrierea unor enunțuri scurte având suport vizual; - ordonarea cuvintelor care formează un enunț și scrierea acestuia; - scrierea unor cuvinte și propoziții cu ajutorul calculatorului sau tabletei; - scrierea cuvintelor obținute prin completarea sau combinarea unor silabe; - utilizarea corectă a semnelor de punctuație într-un text; - folosirea convențiilor limbajului scris (scrierea cu majusculă/alineat); - confecționarea unor felicitări cu diverse ocazii și scrierea mesajelor corespunzătoare; - formularea în scris a răspunsurilor la întrebări pe teme cunoscute; - compunerea unor texte scurte utilizând introducerea, cuprinsul și încheierea; - realizarea unui afiș pentru promovarea unei tombole/concurs/serbare; - elaborarea unor instrucțiuni pentru utilizarea unor obiecte uzuale din clasă; - proiect de grup: realizarea unei reviste/ cărți a clasei și expunerea acestora; - realizarea unei cărți multisenzoriale; - exerciții de redactare a unor mesaje uzuale utilizând tastatura calculatorului, tabletei, telefonului; - exerciții de redactare a unui bilet simplu în vederea oferirii de informații; - elaborarea unei liste de cumpărături; - redactarea unei compuneri descriptive; - redactarea unei scrisori tematice.

4. Participarea activă la comunicare în contexte diferite

Clasa a IX-a
<p>4.1. Utilizarea adecvată, în contexte variate de comunicare, a formulelor de politețe și a regulilor de comunicare civilizată</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de asociere imagini-formule de politețe; - exerciții de realizare a corespondenței imagini-reguli de comunicare civilizată; - exersarea formulelor de adresare în diferite contexte, conform statutului interlocutorului; - exerciții de sesizare și corectare a unor comportamente necivilizate, neadecvate situației din secvențe video înregistrate; - exerciții de identificare a consecințelor unor comportamente civilizate/necivilizate; - jocuri de rol, dramatizări.
<p>4.2. Inițierea și susținere a unui dialog respectând regulile dialogului</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de utilizare a formulelor de politețe, de prezentare; - exerciții de oferire a unor informații despre identitatea proprie și despre identitatea membrilor familiei; - exerciții de oferire a unor informații despre forma și utilitatea unor obiecte; - exerciții de formulare de întrebări și răspunsuri; - exprimarea opiniei personale cu privire la subiectul dialogului; - exerciții de intonație; - folosirea unor reguli de comunicare eficiente: ascultarea interlocutorului fără a-l întrerupe, vorbirea pe rând; - ilustrarea prin desene a regulilor de comunicare în cadrul unui dialog; - jocuri de rol.

Clasa a IX-a
<p>4.3. Participă activ la o discuție pe o temă dată, emițând păreri personale și solicitând informații și precizări</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de denumire a membrilor familiei, colegilor de clasă, profesorilor; - adaptarea tonului, intonației și ritmului vorbirii la contextul conversației; - exerciții de exprimare a propriilor nevoi și dorințe; - formularea unor întrebări pentru a afla informații de interes; - formularea unor răspunsuri adecvate temei conversației; - manifestarea atenției și interesului pentru tema avută în discuție; - respectarea punctelor de vedere ale celorlalți; - argumentarea propriilor păreri, utilizând formulări logice; - formularea de comentarii pe marginea discuției; - solicitarea de explicații suplimentare pe o temă dată; - exerciții de dialog în grup; - jocuri didactice și dramatizări.

Conținuturi

Domenii de conținut	Clasa a IX-a
Comunicarea non-verbală	<ul style="list-style-type: none"> - Limbajul corporal și expresiile faciale - Procedee figurative: gest, mimică, pantomimă - Comunicare augmentativă și alternativă: desene, fotografii, cărți de comunicare cu pictograme, limbaj mimico-gestual, Makaton, Signalong, PECS, tehnologii asistive (dispozitive low și high-tech)
Comunicarea verbală	<ul style="list-style-type: none"> - Actul fono-articulator - Elemente prozodice - Elemente de identificare personală - Identitatea altor persoane cunoscute și a relațiilor dintre aceștia - Elaborarea de mesaje orale adecvate contextului - Descifrarea mesajului recepționat - Reacții verbale la întrebări - Utilizarea vocabularului tematic (familie, școală, profesii, anotimpuri, ființe, plante etc) - Cuvântul-element de comunicare - Propoziția simplă și dezvoltată - Coerența și logica exprimării în propoziție - Propoziția enunțiativă, exclamativă, interogativă - Vorbire reflectată și independentă - Dialogul: <ul style="list-style-type: none"> - inițierea sau încheierea unui schimb verbal; - identificarea unei persoane/a unui obiect; - formularea unor întrebări și răspunsuri; - formule de salut, de prezentare, de permisiune, de solicitare; - povestirea unor fapte și întâmplări după un suport vizual. - Reguli de comunicare civilizată - Lexicul: cuvinte cu același sens/înțeles opus, vocabular tematic

Domenii de conținut	Clasa a IX-a
	<ul style="list-style-type: none"> - Povestirea după imagini - Povestirea după text audiat - Noțiuni de fonetică- sunetul și litera; vocalele și consoanele - Exerciții de comunicare expresivă
Citirea	<ul style="list-style-type: none"> - Cartea: copertă, pagină, text, ilustrații, orientare în pagină - Asociere fonem - literă mică și mare de mână și tipar - Cuvinte mono, bisilabice și propoziții simple/dezvoltate - Citirea cu/fără suport imagistic - Metoda globală - Metoda fonetico-analitico-sintetică
Scrierea	<ul style="list-style-type: none"> - Poziția corectă la scris - Instrumente de scris - Coordonare oculo-motorie și motricitate fină - Orientare în spațiul paginii - Asociere fonem-literă-grafem - Desenarea literelor de tipar - Literele mari și mici de mână - Scrierea corectă a cuvintelor - Îmbinarea cuvintelor în propoziții simple și dezvoltate - Scrierea unor texte scurte - Biletul - Felicitarea - Scrisoarea - Compunere descriptivă

CLASA a X-a

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Receptarea și utilizarea adecvată de mesaje orale și/sau prin intermediul metodelor alternative și augmentative în diverse situații de comunicare

Clasa a X-a
<p>1.1. Acordarea de semnificație sunetelor identificate, discriminate și localizate în mediul înconjurător, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de dezvoltare a auzului fonematic (diferențieri auditive: identificări și diferențieri de zgomote, onomatopee, sunete înregistrate sau provocate); - exerciții de asociere cuvânt-imagine; - exerciții-joc de aprobare-dezaprobară; - exerciții de indicare a valorii de adevăr a unei afirmații; - exerciții-joc de utilizare a pictogramelor pentru a formula răspunsuri la întrebări; - realizarea unor acțiuni ca urmare a receptării mesajelor.
<p>1.2. Descompunerea și recompunerea unei propoziții prin utilizarea metodei fonetice analitico-sintetice, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de decupare a propoziției în cuvinte; - exerciții recompunere a propoziției din cuvintele decupate în forma inițială a sa; - exerciții de separarea cuvintelor ce conțin sunetul nou; - exerciții de despărțire în silabe cu identificarea sunetului nou; - exerciții de identificare și asociere fonem-grafem; - exerciții de formarea unor propoziții cu ajutorul imaginilor; - exerciții-joc de formularea unor răspunsuri la întrebări cu ajutorul propozițiilor; - exerciții de exprimare a nevoilor/dorințelor prin intermediul propozițiilor.
<p>1.3. Transmiterea de mesaje adecvate contextului situațional, prin integrarea elementelor de limbaj expresiv sau corporal în comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de descriere a obiectelor uzuale din clasă cu ajutorul profesorului și a metodelor de comunicare augmentative și alternative; - exerciții de descriere a colegului de clasă cu ajutorul profesorului și a metodelor de comunicare augmentativă și alternative; - exerciții de identificare și numirea unor trăsături ale ființelor din mediul apropiat; - exerciții de adoptare a unui limbaj expresiv sau corporal adecvat diferitelor situații de comunicare; - exerciții de mimă și pantomimă; - exerciții de identificare a corespondenței elementelor verbale cu cele non-verbale; - exerciții de imitare; - jocuri cu marionete, simulări, jocuri didactice; - dramatizări în care elevul să primească diferite roluri.
<p>1.4. Identificarea semnificației unui mesaj constituit din mai multe unități semantice care nu fac parte din experiența personală, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de dialog pe diverse teme; - vizionarea de povești cu selectarea personajelor principale, precizarea trăsăturilor fizice și morale ale acestora; - exerciții de identificare a unor persoane (numărul și rolul lor, vârsta, meseria etc.) în urma ascultării unor înregistrări audio; - exerciții de anticiparea unor evenimente pe baza vizionării unor înregistrări; - exerciții de deducere a semnificației unui cuvânt prin raportarea la mesajul ascultat;

Clasa a X-a
<ul style="list-style-type: none"> - exerciții de deducere a semnificației unui cuvânt prin raportarea la comunicarea nonverbală; - realizarea unor desene pentru a ilustra ceea ce a înțeles dintr-un mesaj recepționat; - exerciții de îndeplinire a unor instrucțiuni audiate (realizarea unui produs artistic prin operații simple, utilizând materiale din natură, învățarea regulilor unui joc nou, vizionarea unui videoclip ce explică secvențele de lucru).
<p>1.5. Formularea de mesaje constituite din mai multe unități semantice, în diverse situații de comunicare, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de îmbogățire a vocabularului semantic (folosirea aceluiași cuvânt în mai multe înțelesuri semantice); - exerciții de formulare a propozițiilor după suport imagistic/cu cuvinte date; - exprimare a unor solicitări/mulțumiri prin intermediul propozițiilor; - formularea unor întrebări în diverse situații de comunicare; - exerciții de transmitere a unor informații despre sine; - exerciții de povestirea unor întâmplări cunoscute, utilizând un suport imagistic; - exerciții de schimbarea finalului unui basm/povestiri; - exerciții de povestire și comentare a unor desene animate.

2. Receptarea de mesaje scrise și/sau prin metode alternative și augmentative de comunicare în diverse situații de comunicare

Clasa a X-a
<p>2.1. Formularea unei povestiri logice, structurate, pe baza unei succesiuni de imagini, folosind cuvinte proprii</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de citire după imagini; - exerciții de ordonare cronologică a imaginilor dintr-o povestire; - prezentarea logică și cronologică a unor pictograme care corespund momentelor unei întâmplări imaginare/trăite; - exerciții de formulare a unor răspunsuri la întrebări pe baza unei succesiuni de imagini dintr-o poveste; - exerciții de formulare a unor întrebări pe baza unei succesiuni de imagini, dintr-o poveste; - lucrul în perechi cu scopul de a lămuri aspect neînțelese; - adresarea de întrebări reciproce; - exerciții de exprimare a emoțiilor față de povestirea ascultată; - reformularea cu propriile cuvinte a unor mesaje recepționate pe diverse căi; - exerciții de schimbarea ordinii imaginilor în scopul schimbării sensului povestirii.
<p>2.2. Citirea cuvintelor și a propozițiilor simple/dezvoltate, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de recunoaștere a literelor mari și mici de tipar și de mână; - exerciții - joc de orientare spațio-vizuală în pagină; - exerciții de identificare a cuvintelor din propoziții; - exerciții de despărțire în silabe, cu marcarea ritmului; - exerciții de identificare a literelor din silabe; - exerciții de asociere a fonemelor cu grafemele corespunzătoare; - exerciții de citire prin metoda globală; - exerciții de citire în perechi; - exerciții de citire după imagini; - exerciții de completare a unor litere lipsă dintr-un cuvânt; - exerciții de completare a unor propoziții lacunare cu ajutorul imaginilor.

Clasa a X-a**2.3. Identificarea semnificației unui mesaj scris, transmis printr-un text simplu, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare**

- recunoașterea personajului dintr-o poveste;
- descrierea unui personaj/a unui peisaj prezentat în textul scris;
- dezlegarea unor ghicitori scrise;
- relatarea cu propriile cuvinte/cu ajutorul pictogramelor al ideilor principale dintr-un text citit;
- exerciții de formulare a răspunsului la întrebări pe baza textului scris;
- exerciții de formulare de întrebări pe baza textului citit;
- exerciții de aplicare a instrucțiunilor după citirea acestora;
- exerciții de preparare a unor rețete simple de bucătărie pe baza citirii unor indicații/pictograme;
- extragerea unor informații de detaliu dintr-un basm lecturat;
- exerciții de descriere a personajelor dintr-o poveste citită;
- descrierea ilustrațiilor ce însoțesc textul citit;
- exerciții de redare prin desen a unui mesaj scris;
- exerciții de identificare a stării emoționale a personajelor din poveste.

3. Elaborare de mesaje scrise și/sau prin metode alternative și augmentative de comunicare în diverse situații de comunicare**Clasa a X-a****3.1. Trasarea elementelor grafice și a conturului literelor**

- exerciții de coordonare oculo-motorie;
- exerciții de orientare în spațiul de scris;
- exerciții de modelare a literelor din plastilină, pastă de modelaj, hârtie/spumă/sârmă plușată;
- trasarea conturului literelor cu degetele în nisip/făină/spumă;
- exerciții de asocierea elementelor grafice cu obiecte concrete;
- scrierea elementelor grafice cu diferite culori;
- scrierea elementelor grafice de diferite dimensiuni;
- exerciții de explorare a elementelor grafice și a direcției de trasarea acestora;
- exerciții de trasare după contur;
- exerciții de unirea punctelor ce formează o literă.

3.2. Aplicarea în scris a normelor elementare de ortografie și punctuație

- exerciții de scriere cu majusculă la început de propoziție și a numelor proprii;
- exerciții de folosire a semnelor de punctuație;
- păstrarea spațiului adecvat între cuvinte;
- exerciții de utilizare adecvată a semnelor de punctuație în caz de enumerare, respectiv propoziție enunțiativă, exclamativă și interogativă;
- exerciții de scriere corectă a cuvintelor;
- exerciții de lucru în perechi de identificarea greșelilor de ortografie.

3.3. Scrierea de cuvinte și propoziții, inclusiv prin utilizarea metodelor alternative și augmentative de comunicare

- exersarea poziției corecte pentru scris;
- exerciții-joc de folosire corectă a instrumentelor de scris;
- exerciții de dezvoltare a motricității fine;
- trasarea literelor după contur, prin unirea punctelor;
- trasarea conturului literelor cu degetul, cu creta, cu pensula, cu carioca;
- copierea de litere, silabe, cuvinte;
- exerciții de scriere după dictare;
- exerciții de compunere a unor propoziții utilizând pictograme pe baza receptării mesajului verbal;

Clasa a X-a
<ul style="list-style-type: none"> - exerciții de așezare în pagină a datei, titlurilor, alineatelor; - exerciții de scriere separată a cuvintelor; - exerciții de rezolvare a unor jocuri de tip cuvinte încrucișate; - completarea unor litere lipsă din cuvinte; - completarea unor propoziții lacunare.
<p>3.4. Redactarea unor texte simple, în diverse contexte de comunicare, folosind materiale diverse</p> <ul style="list-style-type: none"> - scrierea unor enunțuri scurte având suport vizual; - ordonarea cuvintelor care formează un enunț și scrierea acestuia; - scrierea unor cuvinte și propoziții cu ajutorul calculatorului sau tabletei; - scrierea cuvintelor obținute prin completarea sau combinarea unor silabe; - utilizarea corectă a semnelor de punctuație într-un text; - folosirea convențiilor limbajului scris (scrierea cu majusculă/alineat); - confecționarea unor felicitări cu diverse ocazii și scrierea mesajelor corespunzătoare; - formularea în scris a răspunsurilor la întrebări pe teme cunoscute; - compunerea unor texte scurte utilizând introducerea, cuprinsul și încheierea; - realizarea unui afiș pentru promovarea unei tombole/concurs/serbare; - elaborarea unor instrucțiuni pentru utilizarea unor obiecte uzuale din clasă; - proiect de grup: realizarea unei reviste/ cărți a clasei și expunerea acestora; - realizarea unei cărți multisenzoriale; - exerciții de redactare a unor mesaje uzuale utilizând tastatura calculatorului, tabletei, telefonului; - exerciții de redactare a unui bilet simplu în vederea oferirii de informații; - elaborarea unei liste de cumpărături; - redactarea unei compuneri descriptive; - redactarea unei scrisori tematice.

4. Participarea activă la comunicare în contexte diferite

Clasa a X-a
<p>4.1. Utilizarea adecvată, în contexte variate de comunicare, a formulelor de politețe și a regulilor de comunicare civilizată</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de asociere imagini-formule de politețe; - exerciții de realizare a corespondenței imagini-reguli de comunicare civilizată; - exersarea formulelor de adresare în diferite contexte, conform statutului interlocutorului; - exerciții de sesizare și corectare a unor comportamente necivilizate, neadecvate situației din secvențe video înregistrate; - exerciții de identificare a consecințelor unor comportamente civilizate/necivilizate; - jocuri de rol, dramatizări.
<p>4.2. Inițierea și susținere a unui dialog respectând regulile dialogului</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de utilizare a formulelor de politețe, de prezentare; - exerciții de oferire a unor informații despre identitatea proprie și despre identitatea membrilor familiei; - exerciții de oferire a unor informații despre forma și utilitatea unor obiecte; - exerciții de formulare de întrebări și răspunsuri; - exprimarea opiniei personale cu privire la subiectul dialogului; - exerciții de intonație; - folosirea unor reguli de comunicare eficiente: ascultarea interlocutorului fără a-l întrerupe, vorbirea pe rând; - ilustrarea prin desene a regulilor de comunicare în cadrul unui dialog; - jocuri de rol.

Clasa a X-a
<p>4.3. Participă activ la o discuție pe o temă dată, emițând păreri personale și solicitând informații și precizări</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de denumire a membrilor familiei, colegilor de clasă, profesorilor; - adaptarea tonului, intonației și ritmului vorbirii la contextul conversației; - exerciții de exprimare a propriilor nevoi și dorințe; - formularea unor întrebări pentru a afla informații de interes; - formularea unor răspunsuri adecvate temei conversației; - manifestarea atenției și interesului pentru tema avută în discuție; - respectarea punctelor de vedere ale celorlalți; - argumentarea propriilor păreri, utilizând formulări logice; - formularea de comentarii pe marginea discuției; - solicitarea de explicații suplimentare pe o temă dată; - exerciții de dialog în grup; - jocuri didactice și dramatizări.

Conținuturi

Domenii de conținut	Clasa a X-a
Comunicarea non-verbală	<ul style="list-style-type: none"> - Limbajul corporal și expresiile faciale - Procedee figurative: gest, mimică, pantomimă - Comunicare augmentativă și alternativă: desene, fotografii, cărți de comunicare cu pictograme, limbaj mimico-gestual, Makaton, Signalong, PECS, tehnologii asistive (dispozitive low și high-tech)
Comunicarea verbală	<ul style="list-style-type: none"> - Actul fono-articulator - Elemente prozodice - Elemente de identificare personală - Identitatea altor persoane cunoscute și a relațiilor dintre aceștia - Elaborarea de mesaje orale adecvate contextului - Descifrarea mesajului recepționat - Reacții verbale la întrebări - Utilizarea vocabularului tematic (familie, școală, profesii, anotimpuri, ființe, plante etc) - Cuvântul-element de comunicare - Propoziția simplă și dezvoltată - Coerența și logica exprimării în propoziție - Propoziția enunțiativă, exclamativă, interogativă - Vorbire reflectată și independentă - Dialogul: <ul style="list-style-type: none"> - inițierea sau încheierea unui schimb verbal; - identificarea unei persoane/a unui obiect; - formularea unor întrebări și răspunsuri; - formule de salut, de prezentare, de permisiune, de solicitare; - povestirea unor fapte și întâmplări după un suport vizual. - Reguli de comunicare civilizată - Lexicul: cuvinte cu același sens/înțeles opus, vocabular tematic

Domenii de conținut	Clasa a X-a
	<ul style="list-style-type: none"> - Povestirea după imagini - Povestirea după text audiat - Noțiuni de fonetică- sunetul și litera; vocalele și consoanele - Exerciții de comunicare expresivă
Citirea	<ul style="list-style-type: none"> - Cartea: copertă, pagină, text, ilustrații, orientare în pagină - Asociere fonem - literă mică și mare de mână și tipar - Cuvinte mono, bisilabice și propoziții simple/dezvoltate - Citirea cu/fără suport imagistic - Metoda globală - Metoda fonetico-analitico-sintetică
Scrierea	<ul style="list-style-type: none"> - Poziția corectă la scris - Instrumente de scris - Coordonare oculo-motorie și motricitate fină - Orientare în spațiul paginii - Asociere fonem-literă-grafem - Desenarea literelor de tipar - Literele mari și mici de mână - Scrierea corectă a cuvintelor - Îmbinarea cuvintelor în propoziții simple și dezvoltate - Scrierea unor texte scurte - Biletul - Felicitarea - Scrisoarea - Compunere descriptivă

Sugestii metodologice

Sugestiile metodologice au rolul de a orienta cadrul didactic în aplicarea programei școlare pentru proiectarea și derularea la clasă a activităților de predare – învățare - evaluare în concordanță cu specificul disciplinei.

Profesorul va urmări predarea conținuturilor prin crearea unor situații de învățare care să realizeze conexiunea permanentă cu celelalte discipline din planul-cadru de învățământ și viața reală, într-o abordare transdisciplinară și de utilitate practică.

Strategii didactice:

Metodele de învățământ vor fi selectate în raport cu contribuția specifică în formarea competențelor, conținutul activităților didactice și cu particularitățile elevilor (vârsta, nivelul dezvoltării psihice, tipul și gradul dizabilității, specificitatea mijloacelor de comunicare alternative). Se pot utiliza o varietate de metode didactice: expositive, intuitive, activ-participative etc.

Metodele expositive utilizate în activitățile didactice cu elevii cu dizabilități intelectuale vor respecta următoarele cerințe:

- folosirea unui limbaj adecvat, corespunzător nivelului comunicării;
- prezentarea clară, precisă și concisă a informațiilor, sistematizarea ideilor;
- antrenarea elevilor prin întrebări de control pentru a verifica nivelul înțelegerii conținuturilor și a interveni cu noi explicații și clarificări atunci când se impune acest lucru;
- evitarea verbalismului excesiv.

Metodele de simulare (bazate pe *jocul didactic* și *dramatizare*) pot fi aplicate cu succes, facilitând participarea activă, emoțională a elevilor, constituind și un mijloc de socializare și interrelaționare.

În contextul activităților didactice specific învățământului special *metoda demonstrației, a modelării sau a imitației* sunt potrivite și eficiente în actul educațional datorită compatibilității dintre specificul lor și particularitățile de învățare ale elevilor cu dizabilități.

Utilizarea *metodelor activ-participative* vor permite elevului cu dizabilități intelectuale atingerea competențelor prin efort personal sau prin colaborare cu alți colegi. Specific acestor metode este faptul că stimulează interesul pentru cunoaștere, facilitează contactul cu realitatea înconjurătoare și dezvoltă învățarea prin cooperare. Acestea contribuie la formarea competențelor referitoare la ascultarea activă, luarea deciziei, autonomiei personale, responsabilității și participării sociale.

Selecția, stabilirea și integrarea *mijloacelor de învățământ* în cadrul activităților educațional-terapeutice se realizează prin corelarea permanentă a acestora cu specificul competențelor vizate, al conținuturilor concrete și al metodelor și procedeele didactice utilizate. În cazul elevilor cu dizabilități intelectuale unele mijloace pot avea și un rol compensator, antrenând dezvoltarea unor competențe specifice.

Planificare și proiectarea didactică:

Programa școlară reprezintă documentul curricular oficial de referință pentru elaborarea planificării anuale și semestriale.

Elaborarea planificării calendaristice presupune parcurgerea următoarelor etape:

- *corelarea competențelor specifice cu conținuturile prezentate în programa școlară;*
- *stabilirea unităților de învățare;*
- *stabilirea succesiunii parcurgerii unităților de învățare;*
- *stabilirea bugetului de timp necesar pentru fiecare unitate de învățare.*

Planificarea anuală poate fi realizată potrivit tabelului de mai jos:

Nr. crt.	Unitatea de învățare	Competențe specifice	Nr. ore	Observații

Planificarea anuală presupune:

- identificarea unităților de învățare și a succesiunii acestora;
- asocierea unităților de învățare cu competențele specifice;
- eșalonarea în timp (precizarea numărului de ore pentru fiecare unitate de învățare).

Planificarea semestrială poate fi elaborată astfel:

Nr. crt.	Unitatea de învățare	Competențe specifice	Conținuturi	Nr. ore/ perioada	Observații

Planificarea semestrială presupune parcurgerea următoarelor etape:

- realizarea asocierilor dintre competențele specifice și conținuturi;
- distribuirea conținuturilor pe unități de învățare;
- stabilirea succesiunii de parcurgere a unităților de învățare;
- alocarea timpului considerat necesar pentru fiecare unitate de învățare.

În cazul elevilor cu dizabilități intelectuale grave, severe și/sau asociate proiectarea intervenției educaționale se realizează prin **planuri de intervenție personalizate**.

În elaborarea planificărilor și proiectelor didactice trebuie avută în vedere corelarea cu planul de servicii individualizat, elaborat pentru fiecare elev, precum și cu planul de intervenție personalizat.

Evaluarea

Evaluarea elevilor cu dizabilități intelectuale se realizează atât prin metode tradiționale, cât și prin metode moderne de evaluare. Ea are o funcție puternic ameliorativă, întreg procesul didactic și terapeutic adaptându-se permanent în funcție de rezultatele acesteia.

Astfel, strategia didactică trebuie elaborată în funcție de evaluarea inițială, accesibilizând conținuturile și adaptând competențele. Ponderea cea mai importantă o va ocupa evaluarea formativă, evidențiind zona proximei dezvoltări, ca instrument de reglare a procesului de predare-învățare, utilizând punctele tari ale elevilor, cu scopul maximizării rezultatelor învățării. Evaluarea finală se va realiza diferențiat, în funcție de obiectivele propuse pentru fiecare elev.

Bibliografie

- Bârsan, N., (1995), *Jocuri didactice specifice dezvoltării limbajului și comunicării orale a preșcolarilor mari*, București: Editura Didactică și Pedagogică;
- Cozma, A., (2008), *Psihopedagogia comunicării la copiii cu dizabilități mintale*, București: Editura RAR;
- Cucuș, C., (2000), *Pedagogie generală*, Iași: Editura Polirom;
- Gherguț, A., (2005), *Sinteze de psihopedagogie specială, Ghid pentru concursuri și examene de obținere a gradelor didactice*, Iași: Editura Polirom;

- Gherguț, A., (2006), *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii diferențiate și incluzive în educație*, Iași: Editura Polirom;
- Popovici, D.V., (2000), *Dezvoltarea comunicării la copiii cu deficiențe mintale*, București: Editura Pro Humanitate;
- Popovici, D.V., (2016), (coord.), *Strategii de comunicare augmentativă și alternativă pentru copiii nonverbalii*, București: Editura Universității din București;
- Verza, E., (1994), *Psihopedagogia specială*, București: Editura Didactică și Pedagogică;
- Verza, E., Verza, E.F., (2011), (coord.), *Tratat de psihopedagogie specială*, București: Editura Universității din București;
- Vlad, M., Ghilaș, I., Cozma, A., Vasiliu, C.M., (2009), *Dicționar enciclopedic de Psihopedagogie specială*, București: Editura Fundației Culturale Marin Speteanu;
- *** (2016), Repere pentru proiectarea și actualizarea curriculumului național. Document de politici educaționale, Institutul de Științe ale Educației;
- *** (2014), Metodologia privind elaborarea și aprobarea curriculumului școlar-planuri-cadru de învățământ și programe școlare, anexă la O.M. nr. 3593/18.06.2014;
- *** (2011), Legea Educației Naționale nr.1/2011 și actele normative subsecvente acestuia, referitoare la învățământul special și special integrat;
- *** Planurile-cadru, programele școlare în vigoare.

Grupul de lucru:

Liana Maria MITRAN, coordonator Ministerul Educației

Romeo Adrian COZMA, coordonator Inspectoratul Școlar al Municipiului București

Nume, prenume	Instituție de apartenență
Cozma Romeo Adrian	Inspectoratul Școlar al Municipiului București
Mozer-Schonborn Lucian	Școala Gimnazială Specială Nr. 7 București
Vasile Marinela	Școala Gimnazială Specială "Constantin Păunescu" București
Perșinaru Sorina Marinela	Școala Gimnazială Specială Nr. 2 București
Ionescu Corina	Școala Gimnazială Specială Nr. 2 București
Meran Mariana	Școala Gimnazială Specială "Sf. Nicolae" București